

LK 5 □ Keila hakkab hääletama
LK 6 □ Harkujärve kool laieneb

“Mingit krõksu ei käinud, et oleks kellegi päästnud.”

ELINOR KIMMEL, LK 2–3

LK 9 □ Kolgas räägiti rabarajast
LK 12 □ Veteraniga missioonil

Ehkki hobusport leiab omale ehk uue kodu Saue vallast, kuuleb Tallinna hipodroomi igapäevaste kasutajate suust ka teistsuguseid mõtteid. 12-aastased Karina Stahhiv ja Marilin Pagi arvavad, et hipodroom võiks jääda sinna, kus ta praegu on. Trenni teevad nad hobune Carmeni, kes on tüdrukutest aasta võrra noorem.

Andres Tohver

KAALUMISEL ON 30-HEKTARILISE KRUNDI OST

Kas Tallinna hipodroom viiakse üle Saue valda?

HOBUSPORT

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

□ Ehkki veel septembris 2016 kinnitasid arendajad Harju Elule, et tulevane hobukeskus rajatakse koos hipodroomiga Saku valda, on nüüdseks plaanid muutunud. Uut asukohta otsib Revalgate OÜ Saue vallast.

Miks siis Tallinna hipodroomi üleviimisest Saku valda loobuti? “Saku on liiga pehme ja vesine,” räägib Tallinna hipodroomi juhataja Jüri Järv.

“Saku valla hipodroomi alal asetsevad riikliku tähtsusega strateegilised turbavarud, mille paksus ületab kohati kolme meetri piiri,” lisab MTÜ Eesti Traaviiliit juhatuse liige Jaanus Mikk.

Turvas seljatas plaanid

Keskonnaministeeriumi andmetel on Harjumaal 38 turbamaardlat, millest neli paiknevad Saku vallas. Tallinna ipo-

droomi esialgu valitud asukohta jäävas maardlas on kokku 2 622 000 tonni turvast.

Maapõueseaduse kohaselt tuleb säärasel juhul detailplaneering enne vastuvõtmist esitada kooskõlastamiseks maa-amestile, mida hipodroomi arendajad aga ei teinud.

“Vaatomata sellele, et tegu on riigile strateegiliselt olulise maardlaga, on turba kvaliteet antud alal väga madal. Selleks, et rajada antud alale hipodroom, tuleb kõigepealt kogu turbapiinas välja kaevata,” selgitab Mikk. Järve sõnul kätkes välja-kaevamiskohustust Saku maardla mahust 200 000 tonni.

11. oktoobril 2016 võttis Revalgate OÜ, mille juhatusse Jaanus Mikk ja äriimees Jaan Manitski kuuluvad, vastu otsuse loobuda Saku valda hipodroomi rajamisest. Ühtlasi otsustati alustada uute sobivate maatikide otsimist.

Saku vallavanem Tiit Vahe-nõmm kuulis Revalgate'i meele-muutusest käesoleva aasta alguses. “Naabervallades nad tõesti kompavad ja otsivad,” ütleb ta. “Ega me sellest rõõmu kindlasti ei tunne, sest hipodroom oleks

meie piirkonnale andnud põnevust ja mainet juurde.”

Miks ikkagi langes liisk Saue valla kasuks? “Saue krundi all on kindel paekivipõhi, mille peal on mullakiht. See on traaviltele ideaalne. Vee ja niiskusega probleemi ei ole,” räägib Järv.

“Arengekava hipodroomi asukohta vallas ette ei näe ja vald ei ole siin ka otseselt tehingupartner asukoha pakkumisel. Hindame olukorda jooksvalt kooskõlas üldplaneeringu võimalustega,” lausub Saue vallavanem Andres Laisk.

“Olen Tallinna hipodroomi esindajatega kohtunud ja nende plaane arutanud. Vald on võtnud suures pildis toetava positsiooni tänase teadmise põhjal,” selgitab Laisk.

Üleviimine 2018–2019?

“Saue valla esindajatega on kohtunud ühel korral ning Revalgate'i poolse ettepanekuna oli tõsiselt arutluse all vaid üks asukoht,” väidab Järv. Vallametnikkega saadi kokku märtsis.

“Maa müüjatega oleme kohtunud mitu korda, et arutada ala sobivust hipodroomile,” selgitab Mikk.

Kuhu täpsemalt hipodroom tuleks, et soovi arendajad hetkel öelda, sest krundi ostu-müügi tehingut pole veel sõlmitud. Küll ütleb Järv, et ostetava krundi suuruseks Saue vallas on ca 30 hektarit. Plaane on koomale tõmmatud, sest varasemalt kavandati Saku valda hobukeskust lausa viis korda suuremale alale.

Kuhu täpsemalt hipodroom tuleks, et soovi arendajad hetkel öelda, sest krundi ostu-müügi tehingut pole veel sõlmitud.

Millal algab hipodroomi üleviimine Saue valda? “Üleviimine võib jääda ajavahemikku 2018. aasta lõpp kuni 2019. aasta teine pool. Protsessi edasiste arengute algkorral saab juba anda täpsema tähtaja,” lisab Järv.

Lahtine on ka, kui palju hipodroomi üleviimine Saue valda maksma läheb. “Hetkel tegeleme maksumuse hinnangu koostamisega,” selgitab Järv. ■

Keilas tähistatakse muinsuskaitse kokkutuleku 30. aastapäeva

□ Teisipäeval meenutatakse Keilas 30 aasta möödumist muinsuskaitseklubide III kokkutulekust. 25.–26. aprillil 1987 toimunud suurkogunemise tähistamine algab 25.aprillil kell 18 EELK Miikaeli kirikus.

Kõnelevad Eesti Muinsuskaitse Seltsi esimene esimees, tänane auesimees Trivimi Velliste ja ajaloolane Aivar Pöldvee. Möödunud meenutakse vanadel fotodel ja filmil. Keila koguduse õpetaja Marek Roots näitab, mida uut on vahepeal kirikus toimunud ning kontserdi annavad Keila muusikakooli õpilased.

30 aastat tagasi toimunud III muinsuskaitseklubide kokkutulek oli mitmes mõttes oluline.

Keilas ning mujal Lääne-Harjumaal (Padisel, Väänas jm) toimusid mitmed külalisterohked talgud. Esimesel päeval andis rahvast täis Keila kirikus kontserdi vanamuusikaansambel Hortus Musicus, mis oli toonases ENSVs seninägematu avalik esinemine.

26. aprillil toimus tänaseks lammutatud Keila I keskkooli aulas klubide üldkoosolek. Seal otsustati hääletaga 289:0, et luuakse Eesti Muinsuskaitse Selts. Alternatiiviks oli võimuorganite poolt välja pakutud ENSV Ajaloo ja kultuurimälestiste kaitse ühing.

Selts plaaniti asutada 28. novembril 1987 Tartus, kuid see loodi hoopis sama aasta 12. detsembril Tallinnas. (Allar Viivik)

■

Rait Killandi.

Andres Tohver

Killandi: vabatahtlikke päästjaid peaks olema neli korda rohkem

□ Kolmapäeval andsid Päästeliidu juhatuse liige Tiit Kuuskmäe, nõukogu esimees Rait Killandi ning sise-minister Andrus Anvelt presikonverentsi, kus räägiti vabatahtlike päästjate töö tulemustest.

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

Jõelähtme vallas elava Rait Killandi sõnul on Eesti peale kokku 114 vabatahtlikku päästekomandot, neist 25 Harjumaal, kus kõige tulemuslikumalt on töötanud Saku, Tõdva, Rae, Hiiu ja Kuusalu komando.

Vabatahtlike päästekomandode peamisteks väljakutseteks on tulekahjud. Pingereas teine probleem on liiklusõnnetused, kolmandana tulevad õnnetused merel.

Alates telefonikõnest häirekeskusesse kuni päästjate jõudmiseni õnnetuspaika kulub keskmiselt 22 minutit. “Vabatahtlikud päästjad ei reageeri komandost, vaid kodunt,” selgitab Killandi. Praegu on Harjumaal ligikaudu 360 vabatahtlikku päästjat, kes on nõutud koolitused läbinud. Koolituse esimene osa on 16 tundi, teise astme koolitus kestab 36 tundi.

Killandi arvates võiks vabatahtlikke päästjaid olla neli korda enam: “Kui inimesed vähegi tunnevad, et nad on oma kogu-

konnas kuidagi ohustatud, siis võtku ühendust kohaliku komandoga, mingi appi. Iga inimene on väga väärtuslik ja vajalik meile.”

Rohkem tuleks tähelepanu pöörata ennetustööle. “Väljasõit tulekahjule on alati tagajärje likvideerimine,” tõdeb Killandi.

Killandi ise alustas vabatahtliku päästetööga 14 aastat tagasi: “Kui ma nägin, kuidas naabrimaja põles Haapse külas maha ja tuletõrje jõudis kohale poole tunni pärast, siis ma sain aru, et kui ma ise midagi ei tee, siis võib minu maja järgmisena põleda.”

“Täna ma tean, et minu meeskond sõidab välja sisuliselt viie minutiga ja ta jõuab õigel ajal kohale, et midagi ära teha,” räägib Killandi. Tema komandos on 20 meest, kaks päästeautot ja kaks kaatrit, kuid puudub veel depoohoone. “See toetus, mida komando saab oma kulude katteks, on aastast ca 6000 eurot, millega me katame kütusekulud, autoremondid ja muud asjad.”

Vabatahtlikke päästekomandosid moodustatakse asulates, kust kutseliste päästekomandodeni jääb enam kui 15 minutit sõiduaega. Seeõttu ei ole vabatahtlikke komandosid näiteks Tallinna linnas.

Elukutselisi päästjaid on Harjumaal väljaspool Tallinna ca 150. Nende komandod paiknevad Paldiskis, Keilas, Loksas, Asakul, Kosel ja Muugal. ■

Harju mõttega!

“Võimalik, et kui mitte sundliitmise, siis vabatahtliku ühinemise teevad Loksa linn ja Kuusalu vald tulevikus ära. Aga seda siis, kui tänased Kuusalu vallajuhid Kirsman ja Kirtsi on jõudnud vallajuhtimise allakäigu trepi viimasele astmele.”

Rein Heina,
Loksa linnavolikogu esimees / Loksa Elu

“Kuna aasta lõpus toimub omavalitsuste sundliitmine, siis laenu võtmine on loogiline samm, sest ei pruugi nii pea enam Paldiskisse sotsiaalobjektide jaoks investeeringuid ehk raha tulla.”

Kaupo Kallas,
Paldiski Linnavalde esimees / leht

“Lisaks täituvale kõhule viib raadiost laulude vahele rääkiv innukas nasihääl kuulajad kurssi eestlaste pornograafia vaatamise harjumustega.”

Andrus Tukker,
Oma Vald

Kuri karjas

Kehalised väärkohtlemised

- 17. aprillil teatati, et Maardus Kallasmaa tänaval asuvas korteris lõi 44-aastane mees abikaasat ning põhjustas 42-aastasele naisele vigastusi.
- 17. aprillil teatati, et Maardus Ringi tänaval asuvas korteris lõi 53-aastane mees 34-aastast meest ning põhjustas talle valu.
- 16. aprillil teatati, et Jõelähtme vallas Haljava külas lõi 23-aastane mees 34-aastast naist ning põhjustas talle valu.
- 14. aprillil teatati, et Saue vallas Hüüru külas lõi 29-aastane mees 21-aastast naist ning põhjustas talle valu. Politseinikud pidasid mehe kinni.
- 14. aprillil teatati, et Ämaris Lennu teel asuvas korteris löid 27- ja 19-aastane mees 33-aastast meest ning tekitasid talle tervisekahjustusi.

Ilm Harjumaal Reede

	Loksa	Tallinn	Paldiski
	3...4 °C	1...7 °C	2...6 °C
	6-17 m/s	4-8 m/s	4-8 m/s
	Aegviidu	Kose	Riisipere
	0...6 °C	1...7 °C	2...6 °C
	4-8 m/s	4-8 m/s	4-8 m/s
Aegviidu	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
	-1...5 °C	-1...3 °C	0...6 °C
	3-6 m/s	3-7 m/s	3-7 m/s
Kose	0...4 °C	0...3 °C	-3...7 °C
	3-7 m/s	4-7 m/s	3-8 m/s
Loksa	3...4 °C	1...3 °C	1...4 °C
	2-13 m/s	6-14 m/s	5-15 m/s
Paldiski	1...4 °C	0...3 °C	-2...7 °C
	4-9 m/s	5-8 m/s	2-9 m/s
Riisipere	1...4 °C	0...3 °C	-2...7 °C
	4-9 m/s	5-8 m/s	2-9 m/s
Tallinn	0...4 °C	0...3 °C	-3...7 °C
	3-7 m/s	4-7 m/s	3-8 m/s

“IGA MEES OSTIS KUNAGI KAATRI, KUID EI OSANUD MEREL MIDAGI TEHA”

Merepäästja argipäev: lained

PÄÄSTJAD

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Ülestõusmispühade teisel pühapäeval on Rohuneeme sadamas vaikne. Kuigi on aprilli keskpaik, pole suurem laevade ja kaatrite sõiduhooaeg veel alanud. Hommikul valitsevad veel prisked külmakraadid.

“Eks aastad on väga erinevad. Tänavu nagu ei olnudki eriti jääd ning veel detsembris käisin kaatriga saartel. Meri oli ka märtsis vaba,” ütleb vabatahtlik merepäästja Elinor Kimmel. Ta lisab, et vaevalt enne 1. maid suurem hooaeg üldse algab, sest ootamatu talveilm on visa taanduma.

Kuidas sai Elinor Kimmelist vabatahtlik päästja ning mereohutuse õpetaja? Naine räägib, et on pärit Tartust ning sattus aastal 2003 Londonist naastes elama Tallinna. Seega puudus tal varane merekogemus. “Mingit krõksu ei käinud, et oleks kellegi päästnud või mind päästetud. Merearmastus algas minu ja abi-kaasal hobist. Käisime tosinkond aastat tagasi värskeltoetatud kaatriga merel. Olime ainsad, kes vist iga ilmaga välja sõitsid,” räägib Kimmel.

Aga päästjaid oli vähe ning alati pöörduti abi saamiseks Piirita sadamas seisva kaatrimeeskonna poole. Esimesed väljakutsed tulid aastal 2004. Kolm aastat hiljem jättis Kimmel oma põhitöö sinnapaika. Ta hakkas kaatrit välja rentima ning üritusi korraldama. “Siis sai ostetud esimene päästekaater, läbitud koolitus ning karussell läks käima. Aastatel 2007–2008 oli buumiaeg ja iga endast lugupidav mees ostis kaatri. Aga merel ei osatud midagi teha,” meenutab ta.

Aastal 2007 oli vabatahtlikel

“Rohuneeme sadam on väga hea koht päästmiseks. Kümne miili raadiuses asuvad Naissaar, Prangli, Aegna, ka sega üle 45 sõlme,” räägib Elinor Kimmel.

merepäästjatel kokku 35 väljakutset või abipalvet. Mullu oli Viimsi vabatahtlikul merepäästel 20 väljakutset.

Raske ja ohtlik

Suurim päästeoperatsioon eelmisel kümnendil oli juhtum, kui liinilaev Monica sattus Naissaare sadama lähedal madalikul merehädasse.

“Aitasime kaatritega laevalt 50–60 inimest maha, viisime nad Naissaarele ja järgmisel päeval tagasi mandrile,” meenutab Kimmel.

Kokku on Rohuneeme vaba-

tahtlikud käinud merel inimesi või aluseid päästmas 188 korral. Neil on aastast 2012 riiklike operatiiv- ja päästestruktuuridega leping ning rahastus. Vajadusel saab Merevalvekeskus vabatahtlikke päästjaid alati appi kutsuda. Tegutsemisala on Tallinna ja Muuga laht, Aegna, Naissaare ning Prangli ümbrus. Nimekirjas on 12 tegevliiget, neist pooled saavad suveajal kohe vajadusel välja sõita.

Lisaks korraldavad päästjad Watersport.ee kaudu meresõite, koolitusi, rendivad 2011. aasta lõpus sadamas valminud kapte-

nimaja seminariruumi ning sauna.

Blue Sิริuse päästmine

Kimmel lükkab ümber müüdi, nagu oleks päästja tegevus ainult kaatriga merel lõbusõitmine ja aeg-ajalt mõne hädasolija aitamine. “Tegelikult juhtub enamus õnnetusi halva ilmaga või hämaras. Tavaliselt sajab vihma, on külm, torm ja äike. Sinul on alati võimalus ka enda kaater madalikul ära lõhkuda,” räägib Elinor Kimmel.

Ta toob näiteks augusti 2013, kui keset Tallinna lahte

Tublim abipolitseinik: “Olen vabatahtlik abiline üle

Põhja prefektuuri parimad abipolitseinikud on Jaago Männiste ja Silvia Kuller, kes võitsid värskest vabatahtlike korrakaitsete võistluse. Mõlemad tegutsevad Lääne-Harju politseijaoskonnas, Saue elav Jaago Männiste on abipolitseinik üle kümne aastat.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Vahetult enne jüripäeva vastas Jaago Männiste Harju Elu küsimustele.

Kas võitmine tuli Teile üllatusena?

Olen varem osalenud vabatahtlike võistlusel kaks korda. Olen saanud kunagi teise koha ja seega osalenud ka vabariiklikel võistlustel. Võitu ei ole veel tulnud.

Millega igapäevaselt leiba teenite?

Olen süsteemide peadministratoor. Vastutan selle andmebaasi eest, mis korraldab ID

Parimad abipolitseinikud Rohuneeme sadamas. Jaago Männiste on paremalt kolmas ning Silvia Kuller tema kõrval.

Illimar Reinbusch

kaartide, mobiili-ID ja Smart-ID tööd.

Kuidas Teist sai abipolitseinik?

Olen vabatahtlik abiline üle

kümne aasta ja seda aastast 2003 või 2004. See oli seotud küll rohkem naabrivalve ja politsei koostööga koduses Saue linnas. Läbisin koolituse ja sain too-

nasest Saue politseimajast kõik vajalikud tunnistused. Vahepeal ei olnud ma kuigi aktiivne, kuid viimased kolm-neli aastat olen jälle pidevalt tegev.

l, torm, külm ja pimedus

s sadamat ja veel mõned väikesaared. Meil on ka 12 kohaline kaater kiiru-
2x Allar Viivik

läks madalikule kuunar Blue Sirius. Rohuneemest sõitsid kaatriga välja kaks päästjat, Kimmel jäi esialgu sadamasse. “Madalikul oli murdlainne, tuul 20 m/s, ja laine kuni 2,5 meetrit kõrge. Sellises olukorras on väga raske tegutseda ja oled ise ka ohus,” ütleb Kimmel. Õnneks päästeti kõik lõbusõidualusel olnud inimesed, laev jäi aga madalikule ning sai tormilainete käes tugevalt kannatada.

Kas ja kuidas naisvabatahtlik päästjaametiga toime tuleb? “Eks ta mõnele natuke ehmata

12-kohalise kaatriga saarele, et rahvast sõidutada. Aga ma olen karmi käega ja seletan, kuidas alusel käituda ning et päästevestid tuleb selga panna,” ütleb Kimmel.

Kümme aastat tagasi juhtus ka seda, et tema juhitud kaatrisse ei tahtnud keegi istuda. “Ja kunagi oli Pandju all juhtum, kus ma hüppasin päästeülikonnas vette, et ujuda hättasattunud laevani. Kui ma veest pea välja pistsin, siis hõikas pardalt keegi mees: “Appi, naisterahvad peavad sellist tööd tegema!”” meenutab ta. ■

e kümne aasta”

Olen ka abipolitseinike laske-, enesekaitse- ja eriettevalmistuse instrutor. See on lühendatult TORC ehk tegutsemise ohtliku ründe korral. Lisaks juhendan ka lasketeste ja -treeningud. Samuti on füüsiline ettevalmistus, käeraudade ja gaasi kasutamine, turvakontrollide treeningud jne.

Kui tihti ja kus patrullimas käite?

Aastas tuleb kuni sada tundi parullimist. Põhiliselt on see aeg ikka nädalavahetustel, kuid mõnikord harva tuleb patrullida ka nädala sees. Viimati olin väljas pühapäeval, 16. aprillil. Patrullikohad on ikka Lääne-Harju jaoskonna territooriumil ehk Mustamäe, Õismäe ja Nõmme ning maakonna läänepoolsed omavalitsused – Keibust ja Ellamaalt kuni Tallinna piirini.

Kas Harjumaa lääneosa on turvaline?

Juhtumeid on ikka. Enamus nendest on seotud alkoholi liigtarvitamisega. Näiteks viimasel korral ehk 16. aprillil olid kõik seotud alkoholiga: joobes juht,

perevägivald, purjutamine avalikus kohal jne.

Millised on abipolitseinike õigused?

Need on kirjas abipolitseinike seaduses. Kui olen koos politseiametnikuga patrullis, siis tohin teha peaaegu kõike. Vaid menetlemise õigust minul ei ole. See tähendab seda, et ma ei tohi teha näiteks trahve. Kõike muud, kaasaarvatud läbiotsimine, turvakontroll, paberite täitmine jms, võin ma teha.

On olemas ka kahest abipolitseinikust koosnev patrull. Oleme käinud näiteks Paldiskis. Eeldus on autopatrulli koolituse läbimine.

Kui tihti patrullite koos abipolitseinik Silvia Kulleriga, kellega saite äsja esikoha?

Silviaga oleme pikalt koos ja käinud ka mitmes patrullis. Küll jalgsi-, rolleri- ja autopatrullis. Koostöö on olnud hea. Huvitav on märkida, et esimest korda võitlesid Põhja prefektuuri abipolitseinike võistlusel ka naised. Varem on nad mõõtu võtnud vaid vabariiklikel võistlustel. ■

Teave

Kuidas merel ja väikelaevadel käituda?

- “Kui inimesed lähevad väikelaevale, siis tuleb esimese asjana panna selga päästevest. Seda tuleb korralikult reguleerida, et ta ei oleks liiga suur ega tuleks seljast ära,” õpetab Elinor Kimmel. Vees ei saa enam vesti selga panna ning hädasolija võib uppuda.
- Kes lähevad kevadel esimest korda merele, neil tasub kaater või mõni muu alus korralikult hooldada.
- Telefonis olgu kiirvalimises Merevalvekeskuse number. 619 12 24. “See on kõige kiirem ja parem moodus abi kutsuda. Helistada võib ka numbrile 112, kuid see võib võtab see aega ning 2–4 minutit on päästmisel väga väärt aeg,” ütleb Kimmel.
- Kaatri paagid tankige alati kütust täis. “Mis sellest, kui näiteks Naissaarele ja tagasi sõites jäi eelmisel korral kütet üle. Seekord võib olla tuul ja laine vastu ning kütet kulub rohkem. See võib saada otsa mõnisada meetrit enne kallast või sadamakaid,” teab Kimmel.
- Merel sõites ei tohi minna hulljulgeks. Kui lähete sõitma, siis andke enda minekust ja orienteeruvast naasemiseajast lähedastele teada.
- Võtke kaasa ka telefonide ning raadiosaatjate lisaakud ja loomulikult ka mereraadio. Alati olgu kaasas ankur, viled ja raketid ning muu päästevarustus.
- Vaata lisa: www.watersport.ee, sartallinn.ee ja tallinn-sar.ee.

Vest on väikelaevaga sõites kõige tähtsam asi. Elinor Kimmel teab juhtumeid, kus see on päästnud nii mõnegi hättasattunu elu.

Uudis

Parimad politsei abilised on Lääne-Harjus

Põhja prefektuuri parimad abipolitseinikud tegutsesid Lääne-Harju piirkonnast, selgus aprilli teisel nädalavahetusel toimunud viiendal vabatahtlike korrakaitsjate võistlustel. Need toimusid Tallinnas PPA Ädala tänava kompleksis.

Pjdestaali kõik kolm kohta hõivasid Lääne-Harju politseijaoskonna esindused. Ülimalt tasavägise heitluse võitsid Jaago Männiste ja Silvia Kuller. Teise koha said endale Niilo Saarma ja Marten Niinepuu ning kolmandaks võitlesid end Cristopher-Kevin Kunila ja Mihkel Kask. Neljanda koha said Margus Nigol ja Märt Tibar Kesklinna jaoskonnast.

Võisteldi kuuel alal. Need olid õigusaktide tundmine, tulirelvast laskmine, kombineeritud spordivõistlus, auto viigursõit, turvataktika ning esmakordselt lahendati ka meediaülesannet. Viimases andsid võistlejad teleintervjuu. Peakohtuniku sõnul lähevad pealinna vabatahtlike oskused ja teadmised aina paremaks. Seda ilmestas ülimalt tasavägine võitlus nelja esipaari vahel, kelle punktivahed olid minimaalsed.

Kolm parimat paari lähevad edasi riiklikele võistlustele, mis toimuvad aprilli lõpus Võrumaal. Tänavu pälvis ülevabariigilise aasta abipolitseinike rühma tunnustuse Lääne-Harju politseijaoskonna meeskond. Lääne-Harju ridadesse kuulub 129 abipolitseinikku, kes tegid möödunud aastal kokku 21 774 töötundi. Seda on rohkem kui mõnes teises prefektuuris kokku. (Allar Viivik)

Asfaldi freesimine Kupu külas.

Teetööd Kuusalu lähedal.

2x Allar Viivik

Kuusalus remonditakse peateed

□ Kuusalu aleviku peatänaval ning Kuusalu-Kiiu maanteeleigul algasid eelmisel nädalal suuremad teetööd. Peatöövõtja ehk TREV-2 Grupp AS lõpetab uuendustööd augustikuuks.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Kuusalu peatänaval käis freesimine 13. aprillini. Neli päeva hiljem algas ka Vana-Narva maanteeleigul asfaldi freesimine. TREV-2 Grupis projekti eest vastutavad Alan Muruväli ja Priit Jalakas seletasid, et kaks teelõiku on kokku üks hange. Kuusalu asulas on remonditava tänava pikkus 1,9 kilomeetrit. Suurema osa rahast maksab maanteeamet ja väikese osa vald. Teise osa ehk Kiiu-Kuusalu vahelise Vana-Narva maanteeleigu pikkus on 4,3 kilomeetrit. “Kokku on ehituse hind 1,568 miljonit eurot, millele lisandub käibemaks. Valla osalus on 42 631 millele lisandub käibemaks. Tööd käivad neli kuud ehk 10. augustini,” ütles Muruväli.

Kehv olukord

Mehed seletavad, et Kuusalu alevikus vahetatakse välja tee muldkeha ning enamus äärekive, parandatakse drenaaži ning loomulikult rajatakse uus asfaltkate. Uuendatakse kõnniteid, ehitatakse ohutussaared, parklad ja uuendatakse ristmikke ning bussipeatusi.

“Suurem töö on on tehase

ees asuva Tehnika tänava ristmik. Sealt lähedalt on ka puid maha võetud, sest kunagi ehitatakse sinna uus parkla,” ütles Jalakas. Enne suurte tööde algust kaevatakse välja asulasisesed torusid ja kaableid. Lisaks tuleb kaevata ja välja vahetada sadevee kaevud ja sadevee torud.

Milline oli olukord enne töid? “Kehv, kui mitte öelda väga kehv, ja seda just Vana-Narva maanteel. Asula sees oli tänav külmakerkene ja väga ebatahene,” kinnitasid mehed.

Kitsam ristmik

Uus tee on mugav, liiklejatele ning jalakäijatele ohutu. “Tagumine ehk rahvamaja ring saab korda. Sinna tulevad ohutussaad ja uued ülekäigurajad. Liiklusemärgid paigaldatakse ka asula sees uued,” ütlesid nad. Mõnes kohas jääb vana tänava asfaltkate ikkagi alles. See freesitakse siledaks ning kaetakse uue asfaldikihiga. Praegu jätkeb seal Kupu pool freesimine. “Uue tee viadukti alune ristmik läheb näiteks kitsamaks. Nii on parem, sest liiga palju autosid ei saa kõrvuti peale sõita. Osa töid tuleb teha ka arheoloogiakaitse vööndis ning muinsuskaitseinspektor peab järelevalvet tegema,” ütles Muruväli. 4,3-kilomeetrine remonditav lõik algab Kupu külast, veidi Näkiallika talust Kuusalu poole ning lõpeb Kiius. ■

Harju Elu

www.harjuelu.ee

Küljendus Lauri 'PL' Lumiste 646 2215	tuba 23, kell 10–16 Maakonnaleht Harju Elu, tellimisindeks 69 841 Trükk AS Printall Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisuaktide eest toimetuse ei vastuta. Reklaamide laekumise tähtaeg reedeseis lehenumbriise on neljapäeval kell 14.00.
Müügijuht Relika Tisler 646 2214, 5562 5500	
Peatoimetaja Marko Tooming 646 2215	Postiaadress. 11317 Tallinn, Pärnu mnt 139E/11, e-post info@harjuelu.ee Astu läbi Pärnu mnt 139E/11, II korrus,
Toimetuse Allar Viivik, Andres Tohver 646 2215, 5554 0683	

Anname au!

Ülle Rajasalu
Harju maavanem

Sel pühapäeval tähistatakse Eestis juba viendat korda veteranipäeva – missiooni-sõdurite ja teenistuses vigastada saanud Eesti sõdurite päeva. Pole midagi auväärsemat, kui tänada neid, kes riskivad oma eluga ja viibivad pikkadel missioonidel selleks, et tugevdada nii Eesti julgeolekut kui ka positsiooni rahvusvahelisel tasandil.

Siiski ei anna me au vaid sel ühel päeval. Juba aprilli alguses nägite ehk poodidesse ilmunud sinilille rinnamärke ning käepaelu. Selle kampaania eesmärk on heategevuslik – koguda raha MTÜ Eesti Vigastatud Võitlejate Ühingule, et seeläbi abistada selle liikmeid ning nende taastusravi. Sel aastal kogutud summa suunatakse Haapsalu rannapromenaadile liikumispuudega inimestele välitrenažööride ala rajamiseks, Ida-Viru Keskaigla taastusravi osakonna invaliiti basseini pääsu soetamiseks ning meeste vaimse tervise edendamiseks MTÜ Peaasi tegevuse kaudu. Ka mina kannan uhkusega rinnas sinilille ning kutsun ka oma sõpru, kolleege ja pere se-

da tegema. Sama üleskutse ka teile, head lugejad – toetame üheskoos meie veterane! Ja mis teeb selle sinilille veelgi erilise-maks, on selle valmimine. Nimelt on nende näol tegemist uni-kaalse käsitööga, mille on valmistanud SA Hea Hoog vahendusel vaimsete ja psüühiliste erivajadustega inimesed üle Eesti!

Meie seas on ligi 2800 veterani, keda me ehk muidu ei märkaks. Siiski võlgname neile palju. Riiki ja iseseisvust ei tohi kunagi võtta iseenesestmõistetavana. Täna on maailmas olukord taaskord pingeliseks muutunud, relvad võimsamaks läinud. Näidates üles toetust neile, kes on osalenud operatsioonidel välismaal, suudame ehk muuta ka meie noorte mõttemaailma sõjaväekohustuse osas. Vähe on neid, kes ise vabatahtlikult sõjaväkke lähevad, palju on aga neid, kes üritavad sellest igal võimalusel pääseda. Sõjaväes käimist ei peaks võtma kui kohustust, pigem kui võimalust anda panus oma riigi kaitsesse ning selle tugevdamisse isegi siis, kui see nõuab kuude pikkuseid treeninguid, ranget distsipliini ning ka metsas ja pikkadel rännakutel käimist. Seda kõike aga selle nimel, et vajadusel olla valmis kaitsma oma riiki ja selle vabadust. ■

Vox populi, vox Dei

Kas Te olete tegutsenud vabatahtlikuna?

Sirje Potisepp
Toiduainetööstuse liidu juht

Kui vabatahtlikuks pidada ka ühiskondlikke ameteid, siis küll. Olen elus tänu oma kogemustele ja teadmistele sageli sattunud olukorda, kus mind on palutud n-ö asja ajada. Teen seda alati väga süvenenult ja südamega, viies end erinevate teemade ja valdkondadega kurssi. Ma ei kuulu inimeste hulka, kes tahavad väga kusagil olla ja kuhugi kuuluda lihtsalt moe pärast.

Ulvi Rand
Kuusalu rahvamaja perenaine

Iga inimene on mingis mõttes vabatahtlik, kas seda nii alati oma tegevustes mõtestatakse, on isegi. Kevadised koristustalgud, lastelastelastel erinevates kooli ja lasteaia heategevuslikes projektides kaasalöömine, inimeste abistamine igapäevaselt on ka vabatahtlikuse hea näide, rääkimata kogukonnas ühiselt midagi tegemisest ja kaasa mõtlemisest.

Ants Kraut
Muinsuskaitse

Olen vabatahtlik, Eesti Muinsuskaitse Seltsi ja Eesti Arheoloogiaseltsi liige. Kõik, mida teen ses vallas, on vabatahtlik töö. Soovitan seda ka teistele muinsushuvilistele. Seda vabatahtlikku tegevust on väga vaja. Seda tööd jätkub, see on huvitav ja annab rahulduse ning näitab, et hoolime oma rahva ja riigi ajaloost.

Einar Alliksaar
Kernu valla elanik

Olen vabatahtlik päris mitmel rindel: päästja, kaitseliitlane ja mittetu-lundussektoris tegev. Vabatahtlike tegevus on minu meelest äärmiselt vajalik. Eelkõige arendab see inimest ennast, annab tohutult uusi oskusi ja teadmisi erinevates olukordades toimetulekuks. Vabatahtlikuks olemist ei tohiks võtta ka kui kohustust.

Mart Vörklaev
Rae vallavanem

Vabatahtlik ma ametlikult ei ole, aga kui on võimalus kuskil kaasa lüüa, siis seda ikka teen, kas talgu vormis või oma töökohustuste täitmisel aitan teinekord midagi organiseerida. Igal juhul ma vabatahtlikku tööd ja ka kogukonna enda tegemist vajalikuks pean. Koos saab alati rohkem. See on meie mõttemaailm olnud.

Helve Särgava
Endine Harju maa-kohtu esimees

Ei ole ennast kuskil ametlikult vabatahtlikuks tituleerinud. Arvan, et vabatahtlik saab ka olla nii, et teed midagi ja selle eest mingit hüvitist ei küsi. Olen ka ise palju pidanud selliseid ühiskondlikke ameteid ja korraldanud üritusi, kunagi mõlema-ta selle peale, et mis ma selle eest saan. Mina hindan väga vabatahtlike tööd ja rolli meie ühiskonnas.

Turvaline tervisejooks

Liisa Oviir

SDE Harjumaa piirkonna esimees

Mari käis igal hommikul kodulähedastel tänavatel tervisejooksu tegemas. Korraga mitte palju, väike ring, viis kilomeetrit. Hommikul joosta oli ilus, päike paistis, linnud laulsid – lust lausa joosta. Ja tervisele ka kasulik. Kui Mari aga töökohta vahetas, jäid hommikused jooksud töö tõttu ära. Kuna harjumus oli sees, siis jätkas Mari jooksmist õhtuti. Ühel tavapärasel õhtupoolikul jooksu ringi tehes kogunes Mari ümber kamp poisse, kes tütarlapse tähelepanu soovisid. Hõiguti komplimentide, sekka ka rõvedusi. Üks poiss astus Mari juurde, krabas tiidrukut rinnast ja tõmbas ta enda vastu. Poisid huilgasid heaskiitvalt. Mari rebis end lahti ja jooksis koju. Hirm oli suur. Alandustunne ka. Midagi vastikut oli juhtunud. See jäi aastateks Mari viimaseks tervisejooksuks.

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (edaspidi Istanbuli konventsioon) võeti vastu aastal 2011. Eesti riigi nimel allkirjastas konventsiooni 2. detsembril 2014 toonane justiitsminister Andres Anvelt. Konventsioon mõistab hukka kõik naistevastase vägivalla vormid, tunnistades, et naistevastane vägivald on põhjus, mis, olles ajalooliselt kujunenud ebavõrdsete võimuhete väljendus, viib naiste diskrimineerimiseni ja takistab võrdõiguslikkuse saavutamist. Naistevastase vägivalla läbi takistatakse naiste täielikku arengut, rikutakse naiste inimõigusi ja surutakse naised alamasse positsiooni.

Istanbuli konventsiooni ratifitseerimise ettevalmistamiseks on Vabariigi Valitsus justiitsministeeriumi eestvedamisel algatanud eelnõu karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muutmiseks, viimaks meie kehtivat õiguskorda vastavusse konventsiooni nõuetega. Justiitsministeeriumi esitatud muudatustega kriminaliseeritakse muuhulgas tahtevastane abielu, naise sugu-elundite sandistav moonutamine, ahistav jälitamine ja

inimkaubanduse ohvrilt seksi ostmine. Paraku oli ministeeriumi poolt esitatud eelnõust välja jäänud konventsioonis ettepanud seksuaalse ahistamise, so mis tahes seksuaalse alatooniga soovimatuks peetav verbaalne või füüsiline käitumine, mille eesmärk või tagajärg on isiku väärkuse riivamine, eriti hirmutava, vaenuliku, heidutava, alandava või ründava õhustiku tekitamine, reguleerimine.

Samas on ka ÜRO naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni (CEDAW) komitee andnud eelmise aasta lõpus omapoolse soovituset, et seksuaalne ahistamine peaks olema riikides kriminaalseeritud.

Levinud probleem

Samal seisukohal on olnud mitmed Eestis tegutsuvad liidud ja erialaühendused, kes igapäevaselt tegelevad naistevastase vägivalla tagajärgedega, nagu näiteks Eesti naisteühenduste ümarlaud ja Eesti naiste varjupaikade liit.

Ministeeriumi seisukoht oli, et seksuaalne ahistamine on kaetud töö- ja tsiviilõigusega, mistõttu puudub vajadus eraldi koosseisuks karistusseadustikus. Tõsi, töösuhtes on asi reguleeritud. Kuid on see ka piisav nii töösuhtes kui ka laiemalt?

Usun, et lugejad nõustuvad minuga, et alustuseks toodud näite puhul oli tegemist vägivaldaga, mille eest me peaks tundma end kaitsult. Samas polnud see ju töösuhtes aset leidnud vägivald. Ründaja ja rünnatava vahel ei olnud alluvus- ega sõltuvussuhet.

Kuidas Mari saaks ennast kaitsta? Minu hinnangul ei saagi. Unusta ära ja ära kooserdad seal, kus pole vaja... Aga päriselt? Kas see on keskkond, kus me tahame elada ja oma tütreid kasvatada? Uuringud näitavad, et seksuaalne ahistamine on Eestis levinud probleem ja seda nii töösuhtes kui ka väljaspool seda. Praxise poolt 2014. aastal tehtud uuring seksuaalse ahistamise kohta töökohal sedastas, et töökohal on soolist või seksuaalset ahistamist tundnud 3% mehi ja 7% naisi. Lihtne matemaatiline tehe näitab seega, et tööl on ahistatud 91000 naist.

Üle-euroopalise naistevastase vägi-

valla uuringu (FRA 2014) järgi on 53% üle 15-aastastest Eesti naistest kogenud vähemalt üht seksuaalse ahistamisena käsitlevat situatsiooni, sh 30% naisi on kogenud füüsilist seksuaalset ahistamist (soovimatud puudutused, kallistused, suudlused). See on ometi iga kolmas naine! Sina, mina, tema?

Ohvrid on kaitseta

Seksuaalne ahistamine on meil liialt levinud ja seda ka väljaspool töökohta. Mida me saame teha, et seda trendi muuta? Kuidas me suudame viia igaüheni, et see ei ole aktsepteeritav käitumine? Ja kuidas peaksid ohvrid oma õigusi kaitsma?

Ma usun, et õige vastus seksuaalsele vägivallale meie ümber on seksuaalse vägivalla selge taunimine. See ei ole "piiri peal asuv" teema. See on tegu, millel on ohvri selged tagajärjed läbi mõju tema tervisele, töö- ja eraelule. See ei ole süütegu, mille puhul peaks ohver minema tsiviilkohtu võistlevasse menetlusse ja tõestama nii toimumise fakti kui ka ründe soolist ja alandavat eesmärki.

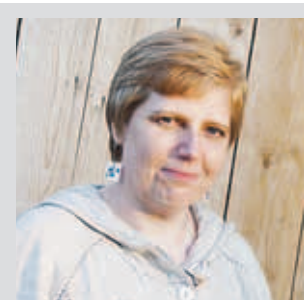
Soovimatu seksuaalse alatooniga füüsiline käitumine, mis riivab teise inimese väärkust, on alandav hirmutav või ründav, peab olema karistusseadustikus süüteona kirjas. See annab signaali ühiskonnale, et selline käitumine on lubamatu ja sellel on tagajärjed. Ning lisaks vabastab töendamiskoormusest ohvri ja pannes selle politsei ja prokuratuuri spetsialistidele. Seksuaalne ahistamine on kuritegu.

Lisaks – kuigi uuringud näitavad, et seksuaalne ahistamine on Eestis väga levinud, puudub meil kohtupraktika pea täielikult. On üks kohtuasi, mis lõppes ründaja õigeksmõistmisega, sealhulgas põhjusel, et ründaja ja ohver polnud tööalases alluvussuhtes. See räägib selget keelt, et tegelikult on ohvrid kaitseta.

Ning veel – tegelikult vajavad regulatsiooni ka sõnaline seksuaalne ahistamine, sealhulgas seksuaalne ahistamine tehnoloogiliste abivahenditega, nt saatdes ohvri seksuaalse sisuga jöhkraid sõnumeid moodsates internetikeskkondades. Inimene peab saama end tunda turvaliselt nii tervisesporti tehes, tööl olles, kui ka e-posti kontot avades.

Mari peab saama turvaliselt joosta. ■

3 küsimust

ANNELI KANA

Talgute maakonna koordinaator

Kui palju on veidi kaks nädalat enne "Teeme Ära" talgupäeva registreeritud tööpaiku?

Talguid on 18. aprilli kesk-päeva seisuga Harjumaal avalikustatud 223. Praegu sisestatakse talguid hoogsalt ja seetõttu muutub number päeva jooksul mitu korda. Juurde tuleb neid kindlasti ja päevas kuni kümme. Eks mai esimestel päevadel see hoog vaibub, siis tegeldakse juba talgulist kirjanekuga. Arvulist juurdekasvu me "Teeme Ära" meeskonnas rekordiks ei nimeta tegemist pole aastate vahelise võistlusega. Heameel on muidugi, sest iga lisanduv talgu tähendab veel ühte aktiivset ja algatuslikku inimest ehk talgujuhti ja temaga koos tegutsesid talgulasi. Talgute registreerimine kestab kuni talgupäevani. Kui aga mõni seltskond soovib midagi peale 6. maid korraldada, siis ka see on võimalik.

Kus on seekordsed huvitavamad talgukohad?

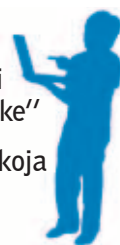
Huvitavamaid talguid saab igaüks ise määratleda, kõik nad on nähtavad www.teeme-ara.ee. Seda, kus talgud esimest või seitsmendat või kümnendat korda peetakse, vabatahtlikud koordineerivad öelda ei oska. Osalejatele oleks kindlasti põnev sõita paadiga üle mere Keri saare talgutele. Väga tore traditsioon on Maardu koolis, kus talgust võtavad osa kõik ja talgutööd jagatud pea tervele nädalale; vahva algatus pärineb Kuusalu mailt, kus oodatakse inimesi kokku tooma Kuusalu kandi ajaloolisi fotosid, et need siis oskajate poolt digitaliseerida.

Milline on lühidalt "Teeme Ära" ajalugu?

Teeme Ära egiidi all toimus esimene algatus 2008. aastal, mille korraldati esimene üle-eestiline koristusaktatsioon. 2009. aastal toimusid "Teeme Ära" mõttetalgud ja alates 2010. aastast on korraldatud "Teeme Ära" talgupäeva, kus iga kogukond saab ise otsustada, milliseid talgutööd vajavad oma kodukandis kõige pakilisemalt ühist äratemist. Nii et tänavu toimub kokkuvõttes juba kümnend "Teeme Ära" talgukevad.

Eelmise nädala loetumad lood

- "Viimsis pandi mulda 4000 kuuske"
- "Väärika külakoja vääritud pankrot"
- "Quo vadis, IRL?"

Tulemas

Reede, 21. aprill

- Lagedi koolis Rae valla lahtised meistrivõistlused males.
- Kostivere mõisas kell 10 konverents “Mis saab Linna-mäe järvest?”
- Saue gümnaasiumis kell 10–13.30 doonoripäev.
- Aruküla rahvamas kell 19 Kaunistate Aastate Vennas-konna kontsert “Igavesti noor”.
- Kiisa rahvamas kell 19 tantsuõhtu koos puhkpillior-kestriga Saku.
- Saku mõisas kell 19 Tomi Rahula ja Tanel Padari akusti-line kontsert.

Laupäev, 22. aprill

- Padise kloostris kell 15–22 Padise jüriöö perepäev.
- Valingu raudteejaamast stardib kell 17 Saue valla jü-riööjooks.
- Vaida keskuses kell 18 jüriöö jooks.
- Saku mõisas esimeb kell 19 Liisi Koikson.

Pühapäev, 23. aprill

- Viimsis Eesti sõjamuuseumis kell 11 veteranipäev.
- Aruküla terviserajal kell 16 jüriöö jooks.

Harku vald saab innovatiivse tänavavalgustussüsteemi

□ Harku vald kuulutas välja riigihanke tänavavalgustuse kaugjuhtimissüsteemide in-tergreerimiseks tänavaval-gustuse geoinfosüsteemidega andmevahetuskilhi loomiseks ning 5aastase arendus- ja hooldusteenuse osutamiseks.

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

Pakkumuste esitamise tähtaeg on 24. aprill. “Selle käigus soo-vitakse leida tööde teostaja ning tööde teostajaga lepingu sõlmi-misel määratakse tähtaeg süstee-mi valmimiseks,” selgitas Harku valla kommunikatsioonijuht Kady-Ann Sutt.

Harku vallale kuulub 136 juhtimiskilpi, 115,95 kilomeetrit liine, 3670 valguspunkti ja 3828 valgustit. Tänavavalgustuse probleeme on viimase aasta jooksul lahendatud koostöös Tartu linnaga.

“Projekti idee tekkis seoses Tartu linna uue geoinfosüsteemi (GIS) platvormi juurutamisega. Tartu linn teeb koostööd kõikide omavalitsuste selle valdkonna spetsialistidega. Konkreetne idee sündis koostöös Harku valla GIS spetsialisti Tõnis Kundlaga,” sel-gitas Tartu linnasekretär Jüri Mölder.

Tartu linna esindajad külas-tasid Harku valda eelmise aasta kevadel. Tartu poole pealt tege-leb GIS küsimustega linnavalit-suse geoinfosüsteemide peaspets-ialist Tiitu Kelviste.

“Tänavavalgustuse valdkon-na korrastuse esimeses etapis loodi ühtne andmemudel, mis

võimaldaks tänavavalgustusvõr-gu infot keskselt hallata. Andme-mudeli väljatöötamisel oli osa-pooli mitu, Tartu ja Harku GIS spetsialistid, tänavavalgustuse valdkonna töötajad nii omavalit-sustest kui erasektorist,” täpsus-tas Mölder.

EASi innovatsiooni toetavate hangete programmile esitati taotlus juunis 2016.

“EASi toetus on maksimaal-selt 15 000 eurot. Tartu maksimaalne kaasfinantseering on koostöölepe järgi 15 000. Har-ku valla maksimaalne kaasfi-nantseering on 7500 eurot,” üt-les Mölder.

Projekti esimeseks tegev-u-seks on ühtse andmemudeli loo-mine, mille alusel on tänaseks korrastatud Tartu varasemad andmed kogu tänavavalgustus-võrgu kohta. “Ruumiandmete valdkonna koostöö tulemusena on andmemudel täna kasutuse-le võetud Harku vallas ja Tartu linnas,” teatas Mölder.

Projekti teise tegevusena ot-sitakse innovatsioonihanke raa-mes koostööpartnerit tänavaval-gustuse andmekogu integreeri-miseks kaugjuhtimissüsteemide-ga. “Projekti tulemusena looda-vu andmevahetuskilhi kasutusõi-guse osas on hankes esitatud tin-gimus, et teised kohaliku oma-valitsuse üksused saavad töövõt-ja poolt hanke tulemusena loo-dud andmevahetuskilhile tasuta juurdepääsu,” ütles Mölder.

“GIS andmemudeli arendus-protsessi käigus tutvustati seda ka teistele omavalitsusüksustele, kuid innovatsioonihankesse läh-sime vaid koostöös Harku valla-ga,” lisas Mölder. ■

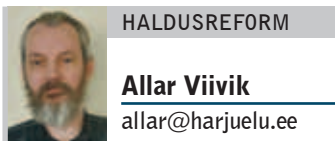

Väino Tõemets ja Kaia Sarnet selgitasid, miks on vaja Keilat sundliita. Keila linna elanikel on võimalik hääletada iseseisvuse poolt või vastu 23. ja 24. aprillil.

Allar Viivik

“MIS ON LINNAS HALVASTI, ET MEID PEAB LIITMA?”

Minister Korb jättis Keilasse tulemata

HALDUSREFORM

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

□ Keila linna elanikega 19. aprilli pärastlõunal kohtuma pidanud riigihalduse minis-ter Mihhail Korb jättis koha-le tulemata. Küll olid rahva ees rahandusministeeriumi ase-kantsler, osakonnajuhata-ja ning vandeadvokaat Allar Jõks.

Kell 16 Väärikate Ülikooli korral-datud kohtumisele kogunes Kei-la kooli suurde auditooriumisse üle 70 huvilise. Varakult oli tea-da, et kohale tuleb riigihalduse minister Mihhail Korb, kes pida-nuks selgitama Keila linna nelja teise Lääne-Harju omavalitsuse-ga sundliitmise plaani tagamaid. Kuid valitsuse liiget ei tulnud. Küll oli ta kohal samal päeval peetud Harjumaa Omavalitsuste Liidu nõupäeval Kiilis.

Rahandusministeeriumi re-gionaalvaldkonna ase-kantsler Kaia Sarnet teatas, et minister on hõivatud valitsuses toimuva-te eelarveaidlustega. Koos ase-kantsleriga oli rahva ees ka sama ministeeriumi osakonnajuhataja Väino Tõemets. Mõlema sõnum oli lihtne: sundliitmine on praegu vaid ettepanek ning uues omavalitsuses on võimalus lep-pida kokku ja teha suuri asju. Kui liituvad kaks linna ja kolm valda, siis on Lääne-Harju valla pindala 656 ruutkilomeetrit ja elanike arv veidi üle 22 800 inime-se.

Ühenduses suurem jõud?

“Mis on linnas nii halvasti, et meid peab liitma,” küsiti saalist. Väino Tõemets ütles, et midagi pole halvasti. “Viiekesi olete veel tugevamad. Ja see ei ole loosung.”

Kaia Sarnet lisas, et Keila lin-na naabritega liitmise plaan on olnud üleval varemgi. Ning kaua on olnud üleval ka küsimus, miks ei olda mõne naabriga ühi-nenud.

Keila sundliitmise kava ana-lüüsinud Sorainen advokaadi-

Uudis

Rahvaküsitlus ka Kuusalus ja Loksal

- Peaegu samaaegselt Lääne-Harju küsitlustega saab avaldada arvamust ka Kuusalu vallas ja Loksas linnas. Seal esitatakse küsimus: “Kas toetate vabariigi valitsuse ettepanekut moodustada Kuusalu valla ja Loksas linna ühinemise teel uus haldusüksus Kuusalu vald?”
- Arvamust saab avaldada nii küsitluspunktidest kui ka elektrooniliselt. Kuusalu vallas on punktid avatud 22. ja 23. aprillil kell 10–18. Need asuvad Kuusalu kunstide koolis, Kolga ja Kiiu lasteaias ning Kolgaküla rahvama-jas. Elektrooniline hääletus on 22. aprillil kell 8–20 le-heküljel www.volis.ee.
- Loksal on üks küsitluspunkt linnavalitsuses ja see on avatud 23.–24.aprillini kell 10–18. Elektrooniliselt saab hääletada vaid jüripäeval.
- Loksas võim on olnud vabatahtliku ühinemise vastu. Mis saab, kui ka rahvaküsitlus sellise tulemuse annab? “Ku-na linn 2738 elanikuga ei täida haldusreformi seaduses sätestatud miinimumsuuruse kriteeriumi, on valitsusel seaduse alusel õigus kinnitada Loksas linna ja Kuusalu valla ühendamine. Ja seda vaatamata sellele, et mõle-mad või üks omavalitsus on esitanud ettepaneku omava-litsuste ühendamist mitte lõpuni viia,” selgitas Kaie Küngas.

büroo advokaat Allar Jõks nen-tis, et ametnikke pole mõtet kiu-sata ning oma sõnumiga tuleb jõuda ikkagi poliitikuteni. Ta üt-les, et liitmise loogika ei võimal-da 13 000 elanikuga uuele oma-valitsusele panna juurde veel Keila linna. Sest ka ilma Keilata on naabritel täis soovituslik 11 000 elaniku piir. Haldusreformi seaduse sundliitmist käsitlevas osas on jurist leidnud olulise lün-ga, nimetates seadust “aukli-kuks”. “Valitsuse ettepanek peab olema konkreetsem, et saada teada, mis täpselt muutub pare-maks. Abstraktselt ei saa rääki-da. Teil toimub kohe hääletus ning osalege selles! Mina ei ütle, kas peab ühinema või kuidas hääletada,” ütles Jõks. Tema sõ-navõtt teenis heakskiitva aplau-si.

Uus rahvaküsitlus

Rahvaküsitlus Keila iseseis-vuse üle toimub eeloleval püha-päeval ja esmaspäeval ning sel-lest saab osa võtta tavapära-stes küsitluspunktidest Keila tervise-

keskuses ja kultuurikeskuses. Uksed on avatud pühapäeval kell 9–17 ja esmaspäeval kell 12–20. Pühapäeval saab hääle-tada elektrooniliselt keskööst kella 20ni leheküljel www.volis.ee. Samal ajal toimuvad hääle-tused ka Padise, Keila ning Vasa-lemma vallas. Paldiski linn on lü-kanud rahvaküsitluse veidi eda-si.

Rahandusministeeriumi re-gionaalhalduse osakonna nõunik Kaie Küngas, miks on vaja kor-raldada Lääne-Harju uus rahva-küsitlus, kui see toimus mullu novembris? “Haldusreformi seaduse kohaselt tuleb kohalikel omavalitsustel valitsuse ettepa-neku saamisel selgitada välja elanike arvamus. Keila, Padise ja Vasalemma vallas ning Paldiski linnas eelmisel aastal toimunud küsitlustel sooviti teada elanike arvamust nelja omavalitsuse ühi-nemise osas. Valitsuse esitatud ettepanek on laiem ning ettepa-nek ühinemiseks on lisaks teh-tud ka Keila linnale,” ütles Kün-gas. ■

Harju arv

2,7

- Harju KEK investeerib Tänassilmas asuva Valdmäe tööstuspargi arendusse 2,7 miljonit.

Lühidalt

Naissaare raudteel sel suvel rongiga sõita ei saa

Eeloleval suvel Naissaarel rongi-ga sõita ei saa, sest seni sealsel amortiseerunud raudteel inimesi vedanud Peedo Lehtla seda enam teha ei tohi ja praegu on käimas ekspertiis, mis peaks selgitama raudtee rekonstrueerimise võima-lusi ja hinda. Esialgsete plaanide kohaselt valmib muinsuskaitsea-meti tellitud ekspertiis juulis. (HE)

Viimsi Uus-Pärtele lasteaed sai nurgakivi

Sel teisipäeval pandi nurgakivi Viimsi Uus-Pärtele lasteiale. Õppe-hoonesse on planeeritud 144 las-teaiakohta, sh kümme erivajadu-sega lapse kohta. Uus-Pärtele las-teaed valmib 2017. aasta sügisel ning selle maksumus on 1,7 miljo-nit eurot. Hoone ehitab Nordlin Ehitus OÜ. (HE)

Hannes Võrno.

Allar Viivik

EKRE esinumber Viimsis on Hannes Võrno

Oktoobris toimuvatel kohalike vo-likogude valimistel on EKRE Viimsi valla esinumber Hannes Võrno. Praegu parteitu Hannes Võrno (47) kandideerimist EKRE nimekirjas kinnitas Viimsi osa-konna esimees Mihkel Saretok. Aastatel 2002–2011 kuulus Võr-no Isamaa ja Res Publica Liitu (IRL). Võrno oli riigikogu X koos-seisu liige. (HE)

Maavanemad soovivad raudteed Rohukülani

Harju ja Lääne maavanemad märkisid aprilli alguses majan-dus- ja taristuministrile saadetud kirjas, et elektrirongiga peaks saama mitte ainult Haapsallu, vaid ka Rohuküla sadamasse. “Soovime käivitada Haapsalu raudtee taastamise projekti, mille esimene etapp oleks Riisipere-Tur-ba lõigu taastamine,” kirjutasid Ülle Rajasalu ja Neeme Suur. (HE)

Kõue mõis valiti parimaks majutajaks

Eesti Mõisate Ühendus tunnustas Kadrioru lossis Eesti parimaid mõisaid. Parimad selgusid viies kategoorias. Parima mõisamaju-tuse pakkujaks valiti Kõue mõis. Põhjalikult renoveeritud ja 2012. aastal taas ukсед avanud Eesti üks vanimaid mõisu valiti 2016. aastal maailma kõige imepärase-ma sisekujundusega butiikhotel-likes. (HE)

Nädala pluss ja miinus

ABI POLITSEINIKELE
Abipolitseinike arv kasvab ning eriti naiste osakaal.

MINISTRI EKSIRÄNNAKUD
Minister Korb jättis Harjumaa! juba teist korda kokkulepitud kohtumisele tulemata.

Harju õpilased saavad Tulevikutalendi stipendiumit taotlelda

□ Stipendiumikonkurss "Tulevikutalent 2017" ootab taas talendikate 5.–12. klasside õpilaste taotlusi. Asjatundjatest koosneva žürii poolt valitud Tulevikutalente ootab samanimeline tiitel ja kuni 1500-eurone stipendium.

Eelneval kuuel aastal on Tulevikutalendi tiitli ja stipendiumiga tunnustatud 137 Eesti noort. "Seeläbi oleme aidanud Eesti talendikaid noori nende unistustele lähemale," selgitas stipendiumikonkurssi ellu kutsunud Maxima Eesti avalike suhete direktor Katja Ljubobratets. "Eelmisel aastal valis žürii 12 Tulevikutalenti enam kui 300 kandidaadist, sealhulgas kandideeris Harjumaalt 136 noort. Loodame, et ka seitsmendal konkursil näeme osalemas sadu noori talente kõikjalt üle Eesti."

Tänavu otsitakse Tulevikutalente neljas Eesti arengu seisukohalt olulises kategoorias: teadus, sport, kultuur, ettevõtlikkus. "Nagu on saanud tavaks, valikut teevad iga kategooria tipp tegijad. Seekord kuuluvad žüriisse olümpiavõitjast korvpallitreener Tiit Sökk, laulja ja saatejuht Gerli Padar, teadussaate "Rakett 69" saatejuht ja kohtunik Aigar Vaigu ning ETV+ peatoimetaja Darja Saar," ütles Katja Ljubobratets.

Talendikaid 5.–12. klasside õpilasi ootab tunnustusena Tulevikutalendi tiitel ja stipendium summas kuni 1500 eurot.

"Nende taotlemiseks on noortel vaja esitada hiljemalt 15. mail motivatsioonikiri või -video koos seda täiendavate lisadega. Täpsemat infot leiab konkursi kodulehelt www.tulevikutalent.ee või Facebookist," täpsustas Maxima Eesti avalike suhete juht. (HE) ■

Laulupeo tule süütamine maavanem Ülle Rajasalu poolt.

210-ruutmeetiline Eesti lipp.

2x Aivar Pihelgas

Harjus süüdati peotuled

□ XII noorte laulu- ja tantsupeoks valmistujad tähistasid 16. aprillil "Eesti Vabariik 100" programmi ETV eetris tervitusega XII noorte laulu- ja tantsupeolt "Mina jään". Selle järel süüdati Kurgjal laulu- ja tantsupeo tuli. Harjus süüdati peotuled näiteks Suurupis, Saue vallas ning Kuusalu vallas Pudidool.

Allar Viivik

allar@harju.ee

Harjumaal andis enda tule süütamisest ja algatusest märku ligi 20 kogukonda ja algatust. Suurim algatus oli Laagris, kus toimus suur ühine tule süütamine. Lisaks süüdatati tuli Pudidooli küla rannas ning Suurupis. Sealne alalise tule torni juures näidati Valtrik Pihli poolt kootud 210 ruutmeetrist villast Eesti lippu.

Lisaks tulesüütamisele on Suurupis uudiseid teisigi. 30. aprillil avatakse teise Harju tuletornina Pakri järel rahvale Suurupi ülemine torn. Anne-Ly Gross-Mitt kohalikust seltsist ütles, et torni avamise ettevalmistamine võttis aega mitu aastat. "Esiialgu soovisime avada korraga muuseum-külakeskuse ja tuletorni koos," ütles Gross-Mitt. Kuna muuseumimaja renoveerimine võtab aega, otsustati avada esiialgu ainult tuletorn. Muuseumimaja loodetakse Leaderi toel saada korda 2018. aastaks ning avatakse see aasta hiljem.

Alates 1. maist on ülemine torn avatud teispäevast reedeni kell 14–20 ja laupäeval-pühapäeval kell 12–20. Esmaspäeval on torn suletud. Piletihinnad on 3–5 eurot, perepilet maksab 15 eurot ning hooaeg kestab 30. septembrini.

Tuletorni päev toimub täna-vu 19. augustil. ■

Direktor Külli Riistop krundi ees, kuhu aasta lõpuks kerkib 900-ruutmeetiline Harkujärve kooli juurdeehitus.

KOOLIMAJA LAIENDAMISE TINGIB KÕRGE SÜNDIMUS VALLAS

Harkujärve kooli laiendus valmib aasta lõpuks

HARIDUS

Andres Tohver

andres@harju.ee

□ Aprillis alanud ehitustööd jõuavad ühele poole detsembris. 900-ruutmeetrisel juurdeehitusel hakkavad paiknema viis suurt ja kolm väiksemat klassiruumi, raamatukogu ning juhtkonna toad.

Praegu käib Harkujärve 6-klassilises koolis 224 õpilast. 1.–5. klass on kahe paralleeliga, 6. klass on praegu üksik klass. "Keskmiselt on klassis 20–24 last," räägib direktor Külli Riistop.

Kool teenindab Harkujärve ja Alasniidu piirkonda, samuti Harku alevikku, Laabi ja Tiskre küla. Mõned lapsed tulevad Tabasalust ning Tallinnast. Igapäevastel tuuakse lapsed kooli tavaliselt vanemate autodega, koju kõnnivad nad jala või sõidavad bussiga.

Kooli personali on kokku 24 töötajat, neist 19 pedagoogi.

Laste arv kasvab üha

Kui Riistop 1994. aastal Harkujärve kooli direktoriks sai, oli koolis kuuekümmen õpilase ümber. Õpilased mahtusid kenasti ära Ventri tee 1 majasse, mis praeguseks on tagastatud õigusjärgsele omanikule ja tühi.

Praegu tegutseb kool Ventri tee 2 hoonekompleksis, mis omal ajal püstitati hobuste maneežiks. 1986. aasta ümberehitus kujundas maneežist kultuurimaja, 2011. aastal sai hoonest järjekordse ümberehituse läbi Harkujärve koolimaja, ehkki üksikuid selle ruume oli õpilaste tarbeks kasutatud varemgi.

Spordisaal, mida võimlemistundideks kasutatakse, ei kuulu koolile, vaid OÜle Strantum. Üheksa moodulit, mis kooli eelmise aasta sügisel rentis, on Cramo Eesti ASI omad.

Mooduleid kasutab kool septembrist 2016 detsembrini 2017 ajutise hädalahendusena, et õpilased ära mahuksid.

Ehitusbuum Harkujärve piirkonnas aina jätkub, nendib Riistop.

Koolimaja laiendamise vajadus selgus mitme aasta eest. "Laste sündivuse pealt oli näha, et pragune koolimaja neid kindlasti vastu võtta ei suuda. Juba siis tekkis mõte ehitada juurdeehitus," räägib Riistop.

Aastate eest kaaluti isegi päris uue koolimaja ehitamist ja Harkujärve kooli muutmist üheksaklassiliseks. "See mõte maeti maha. Leiti, et kuus klassi on optimaalne, aga ka kuueklassiline kool ei mahu praegusesse hoonesse enam ära. Ehitusbuum Harkujärve piirkonnas aina jätkub," nendib Riistop.

900 ruutmeetrit lisaks

Praegu on Harkujärve kooli kasutada ca 1000 ruutmeetrit pinda. 900-ruutmeetrisel juurdeehitusel projekteeris Metusala Arhitektid OÜ. Arhitekt on Egon Metusala, vastutav spetsialist Kalli Metspalu. Projekt valmis 17. novembril 2016.

Ehitustööd tehakse ka olemasolevates Harkujärve kooli ruumides. "Meil tuleb sisehoovi aatrium, sissekäigud viiakse teise kohta, söögisaali suurendatakse, kokandusklassi suurendatakse, üks klassiruum kaob ära," kirjeldab Riistop.

Sand Ehitus OÜ töötaja Andre Teppan.

2x Andres Tohver

Arvestada tuleb ka erivajadustega lastega, kes vajavad väikeklassi. Harkujärve koolil on seni läinud hästi – erivajadustega lapsi on Eesti keskmisest vähem, umbes kümnendik õpilastest.

Juurdeehituse rajab Sand Ehitus OÜ. "Kopp hakkas tegema kaevetöid selle nädala alguses, 17. aprillil," räägib firmas töötav Andre Teppan. Kopatöödele eelnes krundi raadamine puudest.

"Me loodame vundamendi valmis teha aprilli lõpuks. Hoonet loodame katuse alla saada juuli lõpus," ütleb Teppan. Sellele järgneb siseviimistlus. Hoonet valmimistähtaeg on detsembris. "Võib saada valmis varem, aga ei hakka midagi ette lubama," on Teppan napisõnaline.

"Seal on viis suuremat ja kolm väiksemat klassiruumi. Kõige olulisem – seal on raamatukogu, mida meil siiani ei ole. Seal on garderoobi fuajee ala ja seal on ka juhtkonna pisi-

kesed ruumid," täpsustab Riistop.

"Teisele korrusele tuleb suur avatud terrass, kuhu on siis ka õuesõppeklass paigutatud. Vaade peaks olema sealt väga ilus. Juurdeehitus ühendatakse peamajaga teiselt korruselt galerii abil," räägib Riistop.

Mahutab 140 last

Juurdeehitus mahutab valmimise järel 140 last. "See võtab peamajalt päris suure koormuse ära," loodab Riistop. Juurdeehituse koliksid praegu moodulites õppivad ligemale seitsekümmend last ning teist sama palju peamajast.

Kui palju lapsi Harkujärve kooli hooned tulevikus kokku mahutavad? "Maksimaalselt ei tohiks meie õpilaste arv kasvada üle 250, aga ma pean ütlema, et järgmisel aastal ongi meil see lagi juba käes," naerab Riistop. Kool nimelt arvestab 2017/2018. õppeaastal 240–245 lapsega.

"300 enam ära ei mahuta. See tähendaks seda, et meil tuleks järjekordselt kasutusele võtta ringsaal klassina. Seda me enam teha ei taha. Me peame saali kasutama nii tantsutundideks kui ka kehaliseks kasvatuseks, sest võimala ei mahuta ära kõikide klasside kehalise kasvatuse tunde," räägib Riistop.

Harku vallas on praegu kooli kokku viis – kuueklassilised Harkujärve, Väana, Väana-Jõesuu ja Muraste kool ning kahe-teistklassiline Tabasalu gümnaasium. Õpilaste arv vallas kasvab jätkuvalt.

Mis oleks lahendus kaugemat tulevikku silmas pidades? "Tegelikult on mõte Apametsa põllu peale ehitada uus koolimaja. Millal see täpselt tuleb, seda keegi ei tea, aga mõtteid selle kohta on," ütleb Riistop. See oleks Harku valla kuues kool. ■

BASKID ON MEILE ÜSNA SARNASED

Baskimaa salapära seiramas

REIS

Ülo Russak

ylo@harjuelu.ee

□ Terrorism ja Baskimaa kuuluvad kokku nagu barett ja terroristist bask. Baskimaa asub kuskil Hispaanias ja on oma iseseisvuse eest aastasadu võidelnud. Mida veel teame baskidest ja nende maast? Suurt ei midagi...

Kohalikest kommetest mitte-teadlik võib suurel reedel Bilbaoesse sattudes tõepoolest hirmuga küsida – kuhu ma sattunud olen, siin ei ela ainult surmapõlgavad ETA terroristid, siin kõnnivad ju lausa päise päeva ajal ringi ka Ku Klux Klani kurikuulsad jõugud. Silmad peakotide all põlemas, puhuvad peatänavail trompeteid ja löövad trummi.

Natukene rongkäiku jälginule selgitab nurga tagant välja ilmuv kanderam (tõsi, varjatud ratastega) ristile veetava Kristuse kujuga täieliku tõe – rassistlike jõukudega siin tegu pole, käimas on *santa semana*, katoliikliku Hispaania suurima püha, lihavõttepäeva protsessioon. Eri-nevad värvi hõlstide ja peakottidega kaetud sajad ja sajad kirikukoguduste liikmed – isegi nende mõneaastased lapsed – meenutavad oma rongkäiguga Kristuse kannatusi Kolgata teel. Vaatama seda paljasjalgete – Bilbao eripära! – kuulsat marssi on tulnud lisaks kohalikele tuhandet turistid kogu maailmast. Protsessioon kestab vaheajadega nutesest neljapäevast rõõmsa teisipäevani ehk piibli järgi päevast, mil Kristus oma jüngrite jalgu pesi kuni tema taevassaminekuni.

Repressioonid, terrorism

Salapärasust, õigemini seni

Sajad protsessioonil osalejad marsivad fanfaare puhudes ja trumme põristades läbi Bilbao tänavate.

2x Ülo Russak

seletamatut on aga baskide ajaloos palju. Kust see rahvas Põhja-Hispaaniasse ja osaliselt Prantsusmaale sattus? Kust nad pärinevad? Kui eestlased on kindlad, et meie hõimkonna juured on Siberis ja sealt tuhandete aastate eest rännates olemine oma hõimurahvastega Uuralitest Ungarini poetunud, siis baskidel see osa ajaloost puudub. Ka pole maailmas keelkonda, mille hulgast baskid võiksid omale sugulaskeeli otsida. Baski keel on unikaalne ja ainuke.

Ja baskid on seda mehiselt kaitsnud. Kui Franco diktatuur möödunud sajandi keskpaigas eriti jõhkralt baske repressiooni- ja füüsiliselt hävitama hakkas, sündiski 1959. aastal ETA (*Euskadi ta Askatasuna*, mis baski keeles tähendab Baskimaa ja

vabadus), mille algne eesmärk oli ikkagi kaitsta oma unikaalset keelt ja kultuuri. Salaja õpetati lastele baski keelt ja kombeid, anti välja oma ajalehte. Mida jõhkramaks muutus aga diktatori surve, seda ägedamaks läks ka vastupanu. Kui oma õiguste kaitseks tuli kõrvaldada ka mõni eriti baskivastane kõrge riigiametnik, siis seda ka tehti. Selle tegemise juures hukkus ka tsiiviiliskuid.

Kokku olevat ETA aktsioonides surma saanud ligi 900 inimest. 10. jaanuaril 2011 kuulutas ETA välja püsiva relvarahu – mõisteti, et lõputu verevalamine ei vii kahel pool Pürenee mägesid elavat rahvakildu – Hispaania ja Prantsusmaal elab kokku ligi 2,3 miljonit baski – kunagi ühise riigi saavutamiseni.

Ka on keskvalitsus teinud järeleandmisi – baskid võivad nüüd õppida oma emakeeles, jälle ilmuvad baskikeelsed ajalehed, kõlavad raadiosaated, töötab televisioon.

Haridus baski keeles

Ka on Baskimaal kaks ülikooli, kus pea kõikides eluvaldkondades saab kõrghariduse omandada baski keeles. Vanematel on last kooli pannes valida, kas nad panevad oma võsuke hispaania või baskikeelsesse kooli. Või mingisse vahepeelsesse varianti. Tulemus – kui läinud sajandi teises pooles, suurte repressioonide aegu sündinud põlvkond ei oska baski keelt, siis tänapäeva noored räägivad seda jälle. Kokku kõnelevat aga 2,3 miljonist baskist seda iidset keelt vaid kol-

Protsessiooni peategelane, Jeesus Kristus, on pandud suurele alusele, mida siis kirikukoguduste liikmed läbi linna kannavad. Et "Kolgata tee" poleks nii piinarikas, on tänapäeval kanderamaid asendatud vankritega, mida siis lükatakse.

mandik elanikkonnast, Prantsusmaal veel vähem. Ka kohtas baskide sümbolit, baretti, tänaval vanameeste peas, aga ei näinud seda ühtegi noort kandvat.

Baskide elufilosoofia-
ga ei käi kokku lõunaine tüüpiline mugavus.

Siiski on baskid oma rahvuse püsimises kindlad. Sellele on kaasa aidanud ka keskvalitsus – Baski autonoomsele piirkonnale jääb suurem osa laekuvast tulumaksust kui ühelegi teisele Hispaania piirkonnale. Ja tulemus: Baskimaa on üks jõukamaid ja

väiksema töötusega piirkondi Hispaanias. Aga ainult suurema tulumaksu teeneks seda kindlasti kirjutada ei saa. Baskide elufilosoofia ei käi kokku lõunaine tüüpiline mugavus – et kõik on üks suur *siesta*, *fiesta* ja *manana*. Pigem on nad edasipüüdlikult töökad, kohusetruud ning oma iseolemist ja eripära armastav rahvas. Nagu... ehk meiega.

Kas nad aga kunagi ka oma riigi saavad – ei tea. Igall juhul 8. aprillil, nädal enne lihavõttepühi otsustasid ETA juhtfiguurid ka relvad loovutada. Kas nad seda teinud on, seda ei tea. Igall juhul peetakse Baskimaa linnu turistidele ja kohalikele elanikele praegusel äreväl ajal turvalisemateks kui mistahes teisi linnu Euroopas. ■

KEILA VALLAVALITSUS TEATAB:

• Keila Vallavolikogu 31.03.2017 otsusega nr 341/0317 on algatatud detailplaneering Keila vallas, Lohusalu külas, Rannuka tee 13 (katastritunnus 29501:001:0121) ja Rannuka tee 15 (katastritunnus 29501:001:0169) kinnistutel ja jäetud algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH).
Planeeringuala ligikaudne suurus on 4,2 ha. Planeeritavad maatulundusmaa kinnistu Rannuka tee 13 on hoonestatud, kinnistul paikneb elamu koos abihoonetega (kuurid). Rannuka tee 15 kinnistul hooned ei ole. Juurdepääs planeeringualale on Vainu tee (katastritunnus 29501:001:0453) kaudu. Juurdepääs Rannuka tee 15 kinnistule on võimalik tagada tee servituudiga Rannuka tee 13 kinnistu kaudu. Planeeritav ala piirneb põhjas Kolmnurga (katastritunnus 29501:007:1665), Vainu tee (katastritunnus 29501:001:0453) ja Vainu tee 17// Vainu (katastritunnus 29501:001:0042) kinnistutega ja reformimata riigimaaga, idas Ringmängu (katastritunnus 29501:007:1666), lõunas Lahepere lahaga, edelas läänes Vainu tee 17// Vainu (katastritunnus 29501:001:0042) kinnistuga, läänes Esma kinnistuga (katastritunnus 29501:001:0179). Mere poolt külgneb planeeringu ala Pakri hoiualaga, mis on moodustatud Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 määrusega nr. 144 (RT I 2005, 38, 300). Hoiuala kogupindala on 21.039 ha, millest > 90% moodustab meri. Hoiuala on loodud Natura alade eelvaliku käigus väljavalitud samanimelise linnuala (TLA) baasil.
Planeeringu eesmärk: Rannuka tee 13 ja Rannuka tee 15 katastriüksuste piire muudetakse nii, et tekib kokku 4 iseseisvat kinnistut: 2 üksikelamu krundi (sh olemasoleva elamuga krunt) ja 2 maatulundusmaa krundi. Planeeringu ülesandeks maaala kruntideks jagamine, elamukruntidele hoonestusala ja ehitusõiguse määramine, liikluskorralduse ja tehnovõrkude lahendamine, keskkonnakaitseliste abinõude ning vajalike kitsenduste määramine. Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 142 lõikele 1 võib detailplaneering teha põhjendatud vajaduse korral ettepaneku kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse muutmiseks. Antud detailplaneeringu puhul on sellisteks põhjusteks üldplaneeringu maakasutuse juhtotsuste ulatuslik muutmine.
Detailplaneeringu algatamisel võimalike uuringute vajadus puudub. Detailplaneeringu algatamise ja KHS algatamata jätmise otsusega on võimalik tutvuda tööpäeviti E, T, N 9–17, K 9–19, R 9–14 Keila vallavalitsuse ruumis nr 210 Paldiski mnt 21, Keila linn ja valla veebilehel aadressil www.keilavald.ee.
• Keila Vallavalitsus on algatanud 05.04.2017 korraldusega nr 230 detailplaneeringu Keila vallas, Kloogaranna külas Metsaotsa tee 2 (katastritunnus 29501:007:1039) ja Treppoja tee 1a (katastritunnus 29501:007:1038) kinnistutel ja lähialal.

Planeeritavad kinnistud asuvad Keila vallas Kloogaranna külas Keila Vallavolikogu 27.01.2005 otsusega nr 207/0105 kehtestatud Politseiameti puhkebaasi detailplaneeringu alal. Kruntide sihtotstarbed elamumaa. Metsaotsa tee 2 krunt on hoonestatud elamuga ehitusaluse pindalaga 139,7 m². Juurdepääs planeeringualale Tallinn-Rannamõisa-Kloogaranna teelt 11390 algava Metsaotsa tee kaudu. Planeeritav ala piirneb idas Metsaotsa teega, läänes Metsasihi tee 12 kinnistuga (katastritunnus 29501:001:0394), kagus Metsaotsa tee 5 (katastritunnus 29501:007: 1042) kinnistuga, lõunas Metsaotsa tee 4 (katastritunnus 29501:007: 1041) ja Metsasihi tee 8 (katastritunnus 29501:007:1047) kinnistutega, edelas Metsasihi tee 10 (katastritunnus 29501:007:1048) kinnistuga. Planeeritav ala ligikaudne pindala 0,65 ha. Planeeringu eesmärk on elamumaa kruntide liitmine ja ehitusõiguse muutmine. Planeeringu ülesanded vastavalt planeerimisseaduse §126 lõikele 1 punktidele 2–9, 11, 12, 17.
Detailplaneeringu algatamisel võimalike uuringute vajadus puudub. Metsaotsa tee 2 ja Treppoja tee 1a kinnistute ja lähiala eskiisi avalik arutelu toimub 10.05.2017 algusega kell 18 Keila Vallavalitsuse istungite ruumis Paldiski mnt 21 Keila linn.
• Keila Vallavalitsus on algatanud 05.04.2017 korraldusega nr 231 detailplaneeringu Keila vallas, Lohusalu külas Lohusalu tee 169 (katastritunnus 29501:001:0360) kinnistul. Planeeritav kinnistu asub Keila vallas Lohusalu külas Lohusalu sadama vahetus läheduses maatulundusmaal. Juurdepääs planeeringualale tuleb rajada Lohusalu teelt. Keila valla üldplaneeringu kohaselt kuulub ala tiheasustusega väikeelamumaa sihtotstarbega piirkonda. Seega on detailplaneering üldplaneeringu kohane. Planeeritav ala piirneb põhjas Lohusalu tee 171 (katastritunnus 29501: 001:0840) kinnistuga, idas Lohusalu teega (katastritunnus 29501:001: 0557), Lõunas Lohusalu tee 165 (katastritunnus 29501:001:0049) ja Lohusalu tee 167 (katastritunnus 29501:001:0040) kinnistutega, läänes Kordoni kinnistuga (katastritunnus 29501:001:0156). Planeeritav ala ligikaudne pindala 0,7 ha. Planeeringu eesmärk on elamumaa kruntide (2 üksikelamu krundi) kavandamine. Planeeringu ülesandeks on ehitusõiguse määramine, liikluskorralduse ja tehnovõrkude lahendamine, keskkonnakaitseliste abinõude ning vajalike kitsenduste määramine. Planeeringu ülesanded vastavalt planeerimisseaduse §126 lõikele 1 punktidele 2–9, 11, 12, 17 ja 20. Detailplaneeringu algatamisel võimalike uuringute vajadus puudub. Detailplaneeringu koostamise algatamise korraldustega on võimalik tutvuda tööpäeviti E, T, N 9–17, K 9–19, R 9–14 Keila vallavalitsuse ruumis nr 210 Paldiski mnt 21, Keila linn ja valla veebilehel aadressil www.keilavald.ee.

Unistad uuest aiast?

Vajad abi vee- ja
kanalisatsioonisüsteemide
ehitusel?Või soovid hoopis vundamenti
ehitada?

Helista 555 12 858 või kirjuta
info@mardisoo.ee

Pakume kompleksset pinnasetööde teenust, alates konsultatsioonist ja projekteerimisest, kuni ehituseni välja. Teostame veevarustussüsteemide ja vundamentide ehitust ning haljastustöid ja muid välistöid väiketraktoritega.

Mardisoo

Konsultatsioon ja hinnapakkumine TASUTA!
Uuri lisa www.mardisoo.ee

Kuulutused

KOOLITUS

• Laotõstukijuhi 10-päevane praktiline baaskoolitus 22.05–02.06.2017 Tallinnas (tööleasumise võimalus). Vaata www.ametikoolitus.ee, info tel 5886 7665

MÜÜK

• Biopuhastid, septikud, imbtunnelid – vaata www.biomahuti.ee. Küsi personaalset pakumist! Tel +372 5811 7118, viljar@biomahuti.ee

• Müüa ühetoaline korter Kostiveres 31,9 m², kogu sisustusega. Kontakt tel 5609 6280, Jevgenia

• Müüa ilmastikukindel Siberi lehise 2. sordi hõõvel- ja saematerjal männi hinnaga. Ostad lehise, hoiad kokku – lehist ei pea värvi- ma, immutama ega hooldama. Voodri- ja terrassilauad alates 6 € / m², liisitud, reikad, prussid alates 290 € m³. Tel 5661 5666, www.wellmax.ee, ove@wellmax.ee

• Müüa küttepuid (hall lepp 35 € / rm, must lepp 37 € / rm, saar 40 € / rm, kask 40 € / rm). 30 cm puidule liisandub +2 €/rm. Kontakt tel 5697 5216

• Müüa saetud ja lõhutud küttepuid pikkusega 30–60 cm (hind alates 33 € / rm). Kojuvedu. Tel 522 7345. E-post marek406@gmail.com

• Müüa soodsalt täitepinna, kvaliteetset sõelutud ja sõelumata mulda, transportivõimalus. Tel 5656 4103, e-mail pallemer@gmail.com

• Voodrilaua, põrandalaua ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117

OST

• OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

TEENUS

• Aitan leida Teie kinnisvarale ostja või üürniku! Tiit Luha Kinnisvarateenused. Tel 5398 9857, FB tiitluha.kv

• Fekaalivedu. Tel 5307 6766

• Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka ennustus.ee

• Katused, fassaadid, üldehitus- ja viimistlustööd. Tel 5352 9476, ehitus@miltongrupp.ee

• Korstnapühkija teenused ja eksperthinnangud. OÜ Potipoiss, 5807 2581, info@potipoiss.ee

• Korstna ja korstnapitsi ehitus. Tel 5557 9399

• Ohtlike puude aastaringne raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhas-

tus. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

• Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968, 5340 2068

• Ostan seisma jäänud firma. Tel 5808 8088

• Pliidid, soeseinad, plekkahtud. Ehitus ja remont, konsultatsioonid. Tel 5624 9455

• "Süstime seinad soojaks" ja tuulepidavaks termohuga. Soojuskonsultatsioon ja Thermi termograafia. Tel 5660 6010, www.therm.ee

• Tänavakivide paigaldus, piirdeaedade ehitus, haljastustööd, lammutustööd, kilustiku, liiva, mulla müük. Tel 5599 8657, email kuldenekivi@online.ee

TÖÖ

• SA Hiiu Ravikeskus pakub tööd meditsiiniõele (patsiendi/kliendi nõustamine, arsti poolt määratud ravi tagamine, dokumentatsiooni nõuetekohane täitmine, töötasu 6,1 eurot tunnis) ja hooldajale (patsiendi/kliendi abistamine igapäeva toimingutes, töötasu kuni 4,2 eurot tunnis). Töö on vahetustega 24 või 11 h. Vajalik eesti ja vene keele oskus. CV saata e-mailile personal@hiuu.med.ee. Lisainfo tel 5687 3107

Silmade kontroll ja prillide müük

24. mail kell 10.00 Ääsmäe küla kogu ruumides. Info ja ette-registreerimine tel 5323 2454
Silmade kontroll maksab 15 €, prillitellijale 8 €.

Käevan ja puhastan tiike. Erinevad kaeve- ja pinnasetööd. Tel 5645 1927, info@meiletop.ee. Tuleme kohale ja teeme hinnapakkumise.

Müüa elamu- ja paariselamukrundid Saue linna kõrval.

Müügiinfo:
Herkki Suurman
527 2815
Urmes Tehver
513 1410

Viirpuukodu.ee

KESKKONNAMINISTEERIUM

LIFE PROGRAMMI INFOPÄEV

LIFE programmi 2017. aasta taotlusvoor avatakse 28. aprillil ning sellega seoses korraldab Keskonnaministeerium programmi võimalusi ja tingimusi tutvustava infopäeva.

LIFE programmi infopäev toimub 5. mail kell 11.00–16.00. Toimumiskoht: Park Inn by Radisson Central, Tallinn, Narva mnt 7c.

LIFE programmist toetatavad valdkonnad:

- Keskkond ja ressursitõhusus
- Loodus ja bioloogiline mitmekesisus
- Keskkonnavalade juhtimine ja teave
- Kliimamuutuste leevendamine
- Kliimamuutustega kohanemine
- Kliimaalane juhtimine ja teave

Infopäeval antakse ülevaade toetatavatest valdkonnadest, taotlemise tingimustest ning oma kogemusi jagavad programmist toetust saanud inimesed. See on hea võimalus saada põhjalik ülevaade programmi võimalustest ning luua uusi kontakte.

Infopäeval osalemiseks on vajalik eelregistreerimine. Rohkem infot programmi ja infopäeva kohta leiab kodulehelt <http://life.envir.ee>.

Tule osale Euroopa moodsaima tootmise käivitamisel!

Kohila Vineer OÜ on Latvias Finieris tütarettevõte. Latvias Finieris on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse ulatub kuni 80 miljonit eurot, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmissektoris.

Kohila Vineer OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõte. Lõpptooteks on kõrgekvaliteediline erinevate pinnakatetega vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transportitõustus, laevaehitus ja mööblitõustus.

Ootame oma meeskonna täienduseks

PUIDUPINGI OPERAATOREID

Peamised tööülesanded:

- tootmisliini häireteta töö tagamine;
- töö erinevate seadmetega;
- kvaliteedi nõuetest kinnipidamine;
- seadme töös tekkinud tõrgete eemaldamine.

Sinult ootame:

- kohusetundlikkust ja iseseisvalt töötamise oskust;
- tehnilist taipu;
- täpsust ja korrektsust;
- arvutioskust vähemalt algtasemel.

Kasuks tuleb:

- töökogemus puidutööstuses;

Omal poolt pakume

- püsivat tööd;
- kaasaegseid töö- ja olmetingimusi vastavalminud tootmishoones;
- vahetustega tööd (12-tunnised vahetused, nii päevased kui öised);
- ettevõttesisesed soodustusi (sh sportimine ja toitlustus);
- väljaõpet kohapeal;
- turule vastavat töötasu (põhitasu+tulemustasu).

Töö on sobilik nii meeste- kui naisterahvastele

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilavineer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila. Võimalik täita ka tööle soovija ankeet kohapeal. Täiendav info tel. +37256888517 Anu Soo

E - R 9.00 - 21.00
L 10.00 - 17.00
www.tehnoulevaatus.ee

Ehitajate tee 116, Tallinn
Tel: 609 9235

Helgi tee 4, Peetri küla, Rae vald
Tel: 605 0078

Ära oota järjekorras,
broneeri aeg www.tehnoulevaatus.ee
ja SÄÄSTA 6 EUR!

MULLU KÜLASTAS ÕPPERADA 37 300 INIMEST

Viru raba sai soomlaste eeskujul laudteed ja matkamisvõimalused

LOODUS

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

□ Pigem talvise ilmaga kui kevadise olemisega 13. aprillil kogunesid Kolgaküla rahvamajja need, kes Viru raba raja 40 aastat tagasi löid ja arendasid. Lisaks giidid, loodusinimesed, metsnikud ja kodu-uurijad. Ettekandeid jagus mitmeks tunniks.

Seminari korraldanud Ökokulle-ri tegevjuht, rahvamaja perenaine Kaisa Linno ütles tervitades, et tähtpäev on oluline väga paljudele. Õpperada on ehitatud, arendatud ja hoidnud metskond, rahvuspark, RMK, vald, keskkonnategelased, vabatahtlikud, giidid, loodusemehed jpt. “Riina Laanetu on visa ning sihikindel inimene, kes tänase seminari algatas,” tutvustas Linno esimest esinejat.

Õpperaja planeerimise ning rajamise ajal ehk aastatel 1976–1977 oli Laanetu toonase Kuusalu keskkooli õpilane. Selleaegseid meenutusi on tal vähe. Kuid seda rohkem on Laanetu otsinud nendest aastatest fotosid ning muid dokumente. “Fotosid on üksikuid. Olen leidnud Leo Kivi-bergi slaidi aastast 1977, kui esimest laudteed ehitati. Aasta varasemast ajast on foto planeerimisest. Uuris inimesi veel loodusemeeste käes, kes toona palju ringi liikusid,” ütles praegune Lahemaa giid.

Esimene laudrada asus Peterburi maantee pool, täpsemalt nn Ülearu tee juures. 1980ndate keskel valminud rada algab väikese parklaga Loksa tee algusest. Lisaks marsruudile on erinevus selles, et esimene rada läbis sood, tänane rada kulgeb üle laugaste. Esimese teabevoldiku sai vastne rada aastal 1978 ja selle koostas Ülo Mander.

Palgid veeti seljas

“Esimene vaatetorn ehitati aastal 1987. Seda korraldas Valdur Lahtvee. Seitse tudengit vedasid palgid kohale, puurisid neisse oherdiga augud ja panid torni püsti,” meenutas Laanetu. Raja teine teabevoldik koostati 1980ndate lõpus Viktor Masingu juhtimisel ning kolmas voldik aastal 2010. Uus torn ehitati aastal 1998 ning kogu rada uuendati kolm aastat hiljem.

Esimene vaatetorn ehitati aastal 1987. Seda korraldas Valdur Lahtvee.

“Uus remont võeti ette 2013. Siis valmis kolmas vaatetorn ning invarada,” ütles Riina Laanetu. Uus remont võetakse ette tõenäoliselt tänava suvel, kui uuendatakse lõik vaatetornist suure laukani.

15.aprilli hommikune rabamatk kulges läbi värskseladanud lund.

Peep Linno

Õpperaja arendajad, kunagine Lahemaa rahvusparki direktor Arne Kaasik (vasakul) ja endine metsaülem Leo Laanetu. 2x Allar Viivik

Aastani 2005 Lahemaa rahvusparki juhtinud Arne Kaasik ütles, et matka- ja õpperadade Eestisse toomises on “süüdi” looduskaitsemees Jaan Eilart. Aastal 1967 külastas Eilart maailma looduskaitsekonverentsi New Delhis. Aasta hiljem käis Eilart toonases Tšehhoslovakkias ja tõis seal kaasa hulga kirjandust “Tõenäoliselt Eesti esimene matkarada rajati aastal 1972 Käsmus. Hiljem tuli neid veel näiteks Muuksi ja Viitnale,” ütles Kaasik.

Soome eeskujul

Mõte rajada rada sohu tekkis Kaasiku sõnul Soome eeskujul. Seal oli kunagi üsna tavaline, et soo- või rabapinnale pandi peale kaikad ning neile omakorda lauad. Nii saigi lihtsalt vesiseid kohti ületada. “Idee pakuti välja 1976 ja eestvedaja oli Tõnu Reinvald. Esilgu tahtsime ehitada raja Lauka rabasse, kuid see on teedest kaugel ja pealegi oli reservaat. Viru raba asub aga teedele lähedal,” rääkis Kaasik. Varem oli seal kohalike talu-

nike ning ühistute turbaväljad, hiljem Kose EPT turbatootmine. Samuti leotati rabalaugastes mõisa ning talude ajal linu.

Esialgu plaaniti vedada lauad ja muu vajalik Viru rabasse talvel lumesaania Buran. Kuid külma ei tulnudki ja kõik vajalik veeti kohale käsitsi. Ehitasid nelja metskonna mehed, tudengid ja vabatahtlikud. “Tõenäoliselt on Viru raba rada Eesti esimene avalik soorada. Toomal oli see küll varem olemas, kuid kasutati vaid teaduslikel eesmärkidel,” teatas Arne Kaasik. Esimene laudrada valmis 1977. aasta hilissuvel ning teenis huvilisi vähemalt 6–7 aastat. Siis hakkasid lauad mädanema. Päevakorda kerkis teise raja ehitus, milleks eraldati ka 1980ndate keskel raha. Uus ja tänaseni kasutatav õpperada valmis aastal 1986.

Tuhanded huvilised

Pikaaegne kohalik metsaülem Leo Laanetu meenutas ehitamist Kolga metskonna poolt. 1950ndate alguses oli Viru ra-

Kunagine Kolga metskonna abimetsaülem Maarja Orusalu (vasakul) näitamas kaarte. Raba pindala on 235 ha.

ba suhteliselt kõrvaline koht, sest Vana-Narva maantee kulgeb sellest põhjas. Uus Peterburi tee valmis aastatel 1951–52 ning praegune Loksa tee mõni aasta hiljem. Siis muutus ka Viru raba kergesti ligipääsetavaks. Ehitamisest meenutas Laanetu seda, et rada rajati kuuemeetristest laudadest. Praeguse trassi lauad on pikad kolm meetrit.

RMK Põhja-Eesti piirkonna külastusala juht Jaak Neljandiku sõnul on Viru rada rahva seas väga populaarne. Et rajal on loendur, siis saab kindlalt öelda: aastatel 2009–2012 oli aastas

keskmiselt 18 500 külastust ja aastatel 2014–2016 keskmiselt 29 500 külastust. “Mullu külastas rada 37 300 inimest. Suuremad on vaid Käsmu ja Taevaskoja radade külastavused,” ütles Neljandik. Ta tegi ka selgeks matka- ja õpperaja vahe. “Kui on olemas teabevoldik, infotahvlid ja -viidad, siis on õpperada. Matkarajal neid ei ole.”

Seminari lõpuks näidati rahvale ka käru, mida kasutati õpperaja ehitusel. Laupäeval, 15. aprillil, korraldasid Maarja Orusalu ja Martin Suuroja ka raba-matka. ■

Kas valitsemine korruptsioonita on võimalik?

□ Laupäeval, 15. aprillil, korraldasid vabaühendused Kogukonna Klubi ja Alternatiiv Eesti sõjamuuseumis konverentsi “Korruptsiooni-vaba Viimsi – reaalne eesmärk või unelm”. Kuue esineja hulgas olid ka Riigikogu liige Artur Talvik ja prokurör Taavi Pern.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Riigikogu liige, korruptsioonivastase erikomisjoni juht Artur Talvik ütles, et nemed ei ole uurimis- ega karistav organ. Küll on komisjoni suurim relv ühiskondlik arutelu ja teavitatus.

Kuidas tekib korruptsioon? Talviku sõnul on vajalikud kolm eeldust ehk motiiv, võimalus ja võimekus.

“Motiiv on tavaliselt ahnus, ootus või ka kellegi ähvardamine. Võimaluse annab süsteemi nõrkus ja võimekuse määravad inimese loomumomadused,” ütles Talvik.

Vajalik on ka väike risk, et inimene jääb õiguskaitseorganitele vahele. Samuti mängib mõnikord olulist osa see, et võimalik korruptant on raha nii palju kõrvale pannud, et elab ka pärast vanglakaristust hästi.

Tugevad isikud?

Kuidas muututakse korruptandiks? Selleks on vaja päris mitmeid eeldusi ja omadusi. Inimesele on vajalik positsioon, ta peab tundma süsteemide ja omavalitsuse või riigi nõrku kohti ning peab oskama neid ära kasutada.

“Samuti peab korruptandil olema tugev ego ning suur enesekindlus. Piltikult peab ta oskama musta valgeks rääkida ja peab suutma teisi sundima pettustest osalema,” ütles Talvik.

Samuti peab pettur või korruptant oskama usutavalt ning pidevalt valetada. Ta peab taluma hästi stressi, sest pidev valeamine ja hirm vahele jääda nõuab tugevaid närve.

“Riigikogu liige Jüri Adams on jaganud korruptsiooni kaheks ehk ida- ja läänetiibi. Idatiip on rohkem valdavam omavalitsustes, läänetiip aga ilmselt eurorahades ning muudes toetustes,” seletas Artur Talvik.

Avalikustamine aitab

Põhja ringkonnaprokuratuuri juhtivprokurör Taavi Pern ütles, et ametkond ei keskendu vaid kriminaaluurimisele. Korruptsiooni püütakse ennetada ja luua side kogukonnaga. “Korruptsioon on isikule positsiooni-ga usaldatud võimu väärkasutamine omakasu eesmärgil. Levinumad teod on altkäemaksu võtmine ja andmine, ametialane võltsimine, omastamine ja toimingupiirangu rikkumine,” ütles Pern.

Korruptsiooniga on raske võidelda, sest võimalik kuritegu on tavaliselt hästi varjatud, tõendeid on raske koguda, mentlus on pikk ja aeganõudev. “Kui kellegi on kahtlus, et keegi on seda kuritegu teinud, siis ärge levitage avalikult infot politseile avalduse tegemisest. Ja eelistage politseid meediale,” õpetas Pern. Korruptsiooni saab hoida ära vaid koos avalikustamise, tõhusa kontrolli ja huvide konfliktivältimisega. ■

TÖÖLE NEFABISSE TOOTMISTÖÖLISENA

Töö kirjeldus:

- jooniste alusel kvaliteetsete pakendite valmistamine
- masinate seadistamine ja hooldus
- kvaliteedikontrolli teostamine
- tööga seotud dokumentatsiooni ja programmi täitmine

ootused

- hea füüsiline tervis
- arvutikasutusoskus
- soov töötada tootmises
- eesti keele oskus

pakume

- tööd kahes vahetuses, E-R (06:00-14:30 ja 14:30-23:00)
- tööasu 800-1000 eurot
- transpordikompensatsiooni
- tööriideid, erinevaid soodustusi

Soovid liituda meie toreda tiimiga, küsi lisainfot või kandeeri
Ametro Personalirent OÜ kontakt:
maarit.kivisild@ametro.ee
tel. 5066837

Kandideerimise tähtaeg: 01.05.2017

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis-matus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi. Telefon 623 8808 – 24h! www.krematoorium.ee

HARKU VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringu eskiislahenduse tutvustamine
11.05.2017 kell 16.00 toimub Harku vallamajas (Kallas-te tn 12, Tabasalu alevik) Harku Vallavolikogu 28.04.2016 otsusega nr 44 algatatud Rannamõisa külas Merihobu elamukvartali detailplaneeringu eskiislahenduse tutvustamine. Detailplaneeringu eskiislahendusega saab eelnevalt tutvuda detailplaneeringute veebirakenduses aadressil kaart.harku.ee.

KESKKONNAAMET

OSAÜHING KARL STORZ VIDEO ENDOSCOPY ESTONIA ÕHUSAASTE- LOA MUUTMISE ALGA- TAMISE JA ÕHUSAAS- TELOA EELNÕU AVALI- KUSTAMISE TEADE

Keskkonnaamet avaldab teate keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 47 lõike 2 alusel.

Keskkonnaamet teatab, et on võtnud menetlusse OÜ Karl Storz Video Endoscopy Estonia (registrikood 10380914, aadress Pärnu mnt 556b, Saue vald, Harju maakond, 76401) 06.01.2017 esitatud õhusaasteloa nr L.ÖV/320323 muutmise taotluse ja selle lisaks oleva lubatud heitkoguse projekti.

Osaiühingule Karl Storz Video Endoscopy Estonia on 08.06.2016 väljastatud tähtajatu kehtivusega õhusaasteluba nr L.ÖV/327755 Harju maakonnas Saue vallas, Pärnu mnt 556b kinnistul (katastritunnus 72701:001:1661) asuvale käitisele.

Käitise tegevusteks on muu meditsiini- ja hambaraviinstrumentide ja materjalide tootmine (EMTAKi kood 32509) ning auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAKi kood 35301). Käitise heiteallikateks on katlamaja korsten ja tootmis- ja loaruumide koondventilatsiooniva. Katelseadmete summaarne soojussisendile vastav nimisoojusvõimsus on 1,46 MW ning planeeritud aastane maagaasi tarbitav kogus on 250 tuh m³. Kõrgtehnoloogilise kirurgiainstrumentaariumi valmistamisel toimub pinnaöötlus ja pindade puhastamine erinevaid kemikaale kasutades. Planeeritav kasutatavate kemikaalide kogus on aastas ca 6 tonni, välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogus on 0,98 tonni aastas.

Õhusaasteloa muutmise taotluse alusel on Keskkonnaametil valminud õhusaasteloa muutmise otsuse ja loa eelnõud.

Õhusaasteloa muutmise taotluse, loa eelnõu ja muude asjasse puutuvate dokumentidega saab tutvuda Keskkonnaameti Põhja regiooni Harju kontoris (Viljandi mnt 16, Tallinn, e-posti aadress pohja@keskkonnaamet.ee).

Taotlus ja eelnõud on digitaalselt kättesaadavad Keskkonnaameti avalikus dokumendiregistris <http://dhs-adr-kea.envir.ee>.

Ettepanekuid ja vastuväiteid taotlusele ning otsuse ja loa eelnõudele saab esitada suuliselt telefonil 674 4800 või kirjalikult e-posti aadressile pohja@keskkonnaamet.ee või postiaadressile Viljandi mnt 16, 11216 Tallinn kuu aja kahe nädala jooksul alates teate ajalehes ilmumisest.

Keskkonnaamet teeb ettepaneku asja arutamiseks ilma avalikku arutelu läbi viimata.

VIIMSI VALLAVALITSUS TEATAB:

8.05.2017 algusega kell 16.00 toimub Viimsi vallamaja 1. korruse saalis (Nelgi tee 1, Viimsi alevik) Laiaküla, kinnistu Ees-Kaarle detailplaneeringu eskiislahendust tutvustav avalik arutelu. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek jagada 2941 m² suurune Ees-Kaarle kinnistu üksikelumumaa sihtotstarbega krundiks ning tee ja tänavamaa krundiks ning määrata elamukrundi ehitusõigus ühe üksikelumu ja kuni kahe abihoone ehitamiseks. Detailplaneeringu eskiislahendusega on võimalik tutvuda valla veebilehel www.viimsivald.ee.

Viimsi vallavalitsus on vastu võtnud korraldused
• 28.03.2017 korraldus nr 213 "Tammneeme küla, kinnistu Põldmäe 5 detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine". Planeeritava ala suurus on ligikaudu 0,4 ha ja see paikneb Tammneeme külas, väljakujunenud mereäärses elamupiirkonnas. Naaber-kinnistud on valdavalt hoonestatud 1–2-korruseliste üksikelumute-ga. Kinnistu piirneb idast Tammneeme ja lõunast Luhaääre teega. Kinnistu on hoonestamata, vaid ala kagunurgas paikneb ajutise kasutusega abihoone (soojak). Planeeritav ala on osaliselt kõrghaljastatud ja tasase pinnase reljeefiga. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on olemasoleva kinnistu jagamine kaheks üksikelumu maa (EP) kasutamise sihtotstarbega krundiks. Krundi asukohast lähtuvalt määratakse hoonete arhitektuurilised ja kujunduslikud ning ehituslikud tingimused, mis ümbritseva keskkonnaga sobitades kujundavad naaberkinnistustega ruumilise terviklahenduse. Samuti määratakse hoonestusalad, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad, liikluskorralduse põhimõtted ning haljastuse ja heakorralduse põhimõtted.
• 28.03.2017 korraldus nr 214 "Rohuneeme küla, kinnistu Sadama tee 3 detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine". Planeeritava ala suurus on 6 846 m² ning see asub Viimsi valla läänrannikul, Rohuneeme külas, Sadama ja Rohuneeme tee vahetus läheduses, piirnedes läänepoolsest vahetult merega ja põhjast Rohuneeme väikesadamaga. Planeeritav ala hõlmab elamumaa sihtotstarbega Sadama tee 3 kinnistut (89001:003:1167) ning osa merealast sh olemasoleva laurikoha. Kinnistul on olemas üks pühihoone (elamu) ja viis abihoonet. Kinnistu põhjapoolsed piirinaabrid on tootmismaa sihtotstarbega Sadama tee 9 ja Sadama tee 7 kinnistu (sadama ala) ning lõunapoolsed elamumaa sihtotstarbega Rohuneeme tee 109 ja Rohuneeme tee 107a kinnistu. Juurdepääs planeeritavale kinnistule on olemas Sadama teelt. Planeeringuala paikneb osaliselt rannala ehituskeeluvööndis ja täielikult rannala piiranguvööndis. Planeeritava ala maapiina reljeef langeb mere suunas, abs. kõrgused jäävad vahemikku 0,09–3,60.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kinnistu jagamine kaheks üksikelumu maa (EP) sihtotstarbega krundiks ja üheks teemaa (LT) krundiks. Mõlemale elamukrundile määratakse ehitusõigus ühe üksikelumu ja kuni kahe abihoone rajamiseks ning merepoolsele elamukrundile ajaloalise laurikoha taastamiseks ja rannakindlustuse rajamiseks. Krundi asukohast lähtuvalt määratakse hoonete arhitektuurilised ja kujunduslikud ning ehituslikud tingimused, mis ümbritseva keskkonnaga sobitades kujundavad naaberkinnistustega ruumilise terviklahenduse. Samuti määratakse hoonestusalad, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad, liikluskorralduse põhimõtted, haljastuse ja heakorralduse põhimõtted ning servituudi vajadused.

• 4.04.2017 korraldus nr 217 "Viimsi alevikus, kinnistute Tulbiaia tee 5, Tulbiaia tee L1 ja lähiala detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine".

Planeeritava ala suurus on ligikaudu 0,3 ha ja see paikneb Viimsi alevikus, hõlmates elamukrundi Tulbiaia tee 5, kinnistu Tulbiaia tee L1 ja nendega piirnevates lõikudes kinnistud Tulbiaia tee ja Nelgi tee. Planeeringuala hõlmab Tulbiaia tee ja Nelgi tee ristmiku sh busipeatuse ning piirneva elamumaa kinnistutega. Planeeringualas paiknevad Nelgi tee ja Tulbiaia tee ääred on osaliselt kõrghaljastatud. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on maakorralduslike toimingu-teostamine – Nelgi tee teemaa ning Tulbiaia tee teemaa katastriüksuste piiride korrigeerimine ning Nelgi tee ja Tulbiaia tee ringristmiku rajamiseks vajalike laienduste tagamine. Tulbiaia tee 5 krundi ehitusõigust esialgsete plaanide kohaselt muuta pole kavas ja kui detailplaneeringu koostamise käigus ei toimu selles osas muutusi, jääb kinnistul Tulbiaia tee 5 Andrese ja Madise I maaüksuste detailplaneeringuga (kehtestatud Viimsi vallavolikogu 9.09.2008 otsusega nr 78) määratud ehitusõigus kehtima.
• 04.04.2017 korraldus nr 216 "Naissaarel Väikeheinamaa/Lillängin külas, kinnistu Tammiku detailplaneeringu kehtestamine". Detailplaneeringuga (arhitektuuribüroo Lokomotiiv OÜ töö nr 0615) jagatakse kinnistu kolmeks ja moodustatakse kolm järgmist krunti: üks 11 749 m² suurune hooajalise kasutusega elamumaa krunt, üks 609 m² suurune tee ja tänavamaa krunt ja üks 13 742 m² suurune metsamaa krunt. Ühtlasi määratakse detailplaneeringuga hooajalise kasutusega elamumaa krundi ehitusõigus ühe kahekor-ruselise suvila (kõrgusega kuni 7,0 meetrit) ja kolme ühekorruselise abihoone (kõrgusega kuni 4,0 meetrit) ehitamiseks, ehitusaluse pindalaga kokku 120 m².

Terviktekstidega on võimalik tutvuda Viimsi vallamajas või valla veebilehel www.viimsivald.ee.

Viimsi vallavalitsus, Nelgi tee 1, 74001 Viimsi
Tel +372 602 8805, info@viimsivv.ee, www.viimsivald.ee

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet avaldab teadaande keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 47 lõike 2 alusel.

Keskkonnaamet teatab, et Paekivitoodete tehase osaiühingu (registrikood: 10022037, aadress Peterburi tee 34, Tallinn 11415) sai maavara kaevandamise loa KMIN-129 Vao lubjakivimaardla Vao lubjakivikarjääri ehituslubjakivi kaevandamiseks. Harju-maal Tallinna linnas Lasnamäe linnaosas katastriüksustel Peterburi tee 94 (katastritunnus 78403:313:0630), Peterburi tee 94h (katastritunnus 78403:313:0650) ja Peterburi tee 94j (katastritunnus 78403:313:0640).

Loas määratakse:

1. Loa omanik: Paekivitoodete Tehase osaiühing (registrikood 10022037; aadress Peterburi tee 34, Lasnamäe linnaosa, Tallinn, Harju maakond, 11415);
2. Kaevandaja: Paekivitoodete tehase osaiühing (registrikood 10022037; aadress Peterburi mnt. 34, Tallinna linn, Harju maakond);
3. Maardla: mäeeraldis asub Vao lubjakivimaardlas. Maardla registrikaardi nr 0046. Maardla põhimaa-varaks on lubjakivi;
4. Mäeeraldis: Vao lubjakivikarjäär, mäeeraldisel liik on olemasoleva laiendus. Mäeeraldisel pindala on 123,43 ha ja asub Harjumaal Tallinna linnas;
5. Mäeeraldisel teenindusmaa: pindala on 171,19 ha. Kaevandatav maa kasutamise otstarve on tootmis-maa;
6. Geoloogiline uuringu aruande nimetus: "Vao lubjakivimaardla Vao lubjakivikarjääri geoloogilise järeluuringu aruanne (01.04.2016)" M. Tammekänd, fondi number 8733. Varud on kinnitatud keskkonnaministri 26.07.2016 kirjaga nr 1-2/16/740;
7. Maavara kogus: mäeeraldisel piires on seisuga 01.04.2017 kõrgemargilise lubjakivi aktiivne tarbe-varu 2643,023 tuh m³, millest kaevandatav varu on 2610,023 tuh m³;
8. Maavara kasutusala: killustik betooni valmistamiseks, teekateteks, täitematerjal.

Loas on määratud lubatud tegevuse täiendavad tingimused, millega saab tutvuda <https://eteenus.keskkonnaamet.ee>. Haldusakti ja muude asjasse puutuvate dokumentidega on võimalik tutvuda Keskkonnaameti Harju kontoris (Viljandi mnt 16, Tallinn, tel 674 4800, pohja@keskkonnaamet.ee). Digitaalselt on dokumendid kättesaadavad Keskkonnaameti registris <http://dhs-adr-kea.envir.ee>.

	PISAR INGL K	HAIGUS		RAINER YAKRA	JOOK	EESLIIDE		SUUR- TUIKSOON	RADOON	RAVIM- TAIM		SOOLE- SULGUS	KREEKA TÄHT	ASTAAT		PUTUKAS	TÜKKI		VÄGA ILUS	ARY	INDONEESIA SAAR	EUROOPA LIIT	VIHMAUSS
EESTI FILM (2008)							PÕHJA- POLAAR- PIIRKOND ERVIN ... (NÄITLEJA)								PAGARI- TOODE HULK								
EESTI NAINE			SUGULANE ... HIMMA (LAULJA)							KEHAOSA 2 X TÄHT								KALLE ... (POLIITIK) ELAMA INGL K					
N NIMI				LARGE		BROOM			AAFRIKA RIIK					ÄRIPÄEV			LOOM					MEETER	
PÜHAPÄEV				USTAV		EESLIIDE			VENEMAA LINN					POOLMÄRG			GRAMM					KLEEPUV AINE	
LAHENDUS																							
	SAMA- MAIT ... (KIRJANIK)				... GRECO (HISP KUNSTNIK)			OLEMA INGL K VERSUS			UMBES PUIDUSORT		ERAKOND ÜHESUG TÄHED				TUUDUR ... (HELILOOJA) EMIL RUTIKU				RÜGI INFO- SÜSTEEMI- AMET C...EFGH		
MANGAAN			DŽAUL ÜHESUG TÄHED		KOLMAPÄEV ...-KIOSK		EBA- ÕIGESTI NORTH								PÄRIKKUS- TEGUR MONUMENT								
...-POST		VENEMAA LINN EDEV							N ... S W BAIT		VENEMAA END RIIGIPEA KOHT RAPLAMAAL							JÜRI ... (POLIITIK)					
VAIKSELT					EESTI RAHVA RISTSÕNAD RISTIK			ROOTSI POPBÄND AKTSIONÄR					KÕSIMUS ANTS ... (TEATRI- MEES)										
SVEN LÕHMUS			LAUPÄEV ERAMAJA		DETSI-	ROOMA NUMBER	ASUB MÄÄROSA			IGANES PAPAGOI											N NIMI		
USSRIPIK									N NIMI REEDE								ETV 21:00 URAAN						
		NOOT PLANEET			KOHT LÄÄNE- VIRUMAAL	ENNEAEGU NULL					VALITSUS- ORGAN VENEMAAL RELIGIOON												
... THURMAN (FILMISTAAR)				LILL MILLI- GRAMM					NELINURK NIKKEL								MICHAEL DOUGLAS LEHEKÜLG						
LEIDA ... (NÄITLEJA)							LOOM LIITER					... KUUS (KIRJANIK) AASTA											
ÜLDSEGI										...-NUIA													

PALJU SA KAALUD?

AGA ILMA
PRILLIDETA?!

KAHEKSAKÜMMEND KILO.
PRILLIDEGA.

ILMA

Kaks piletit etendusele “Täna algab uus elu” võitis Enda Lõhmus, palju õne! Selle lehe ristsõna lahendajate vahel läheb loosi kaks piletit 10.05 kell 19.00 Riisipere kultuurimajas toimuvale etendusele Miro Gavran “Kõik meestest”. Vastused saata vastus@harjuelu.ee või toimetusse Pärnu mnt 139E/11, Tallinn 11317, loosi jõuavad vastused, mis on saabunud hiljemalt kolmapäeval. Eelmise ristsõna vastus “Klounaad”.

ETV telekava 24.–30. aprill

24. aprill

06.55 Terevisioon
08.55 Doktor Martin: Alati mu mõtetes
09.50 Terevisioon*
11.50 Maahommik*
12.35 Oma kodu, 2/6*
13.05 Hommik Anuga*
14.20 Dicte: Wagneri jälgedes 2*
15.10 Rakett 69*
15.35 Novaator*
15.45 LIVEstonia, 6/24*
16.15 India tohter: Võõrkehad
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Doktor Martin: Alati mu mõtetes*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.55 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Mina ka: Naine ja mees
20.35 Meie inimesed: Kaie
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Välisilm: Marine Le Pen võimu väraval
23.05 Õine administraator*
23.50 Ringvaade*
00.59 ERR.ee uudised

25. aprill

06.55 Terevisioon
08.55 Doktor Martin: Pere kombed
09.50 Terevisioon*
11.50 Tähendamisi: Reformatsioon 500*
11.55 Prillitoos*
12.55 Osoon*
13.20 Välisilm*
13.55 Hetk ajaloos: Eesti polk*
14.05 Inspektor Morse: Nicholas Quinni hääletu maailm*
15.45 Euroopa laulud 2017, 4/6*
16.10 Minuscule
16.15 India tohter: Immuun-

sus
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Doktor Martin: Pere kombed*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.55 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Kirjandusministeerium
22.10 Durrellid
23.00 Plekktrumm: Kaido Ole
23.40 Ringvaade*
00.50 ERR.ee uudised

26. aprill

06.55 Terevisioon
08.55 Doktor Martin: Õnnelikult pääsenud
09.50 Terevisioon*
11.50 Plekktrumm: Kaido Ole*
12.35 Meie inimesed: Kaie*
12.55 Kontakt: Mirko Rajas ja Jevgeni Moissejenko*
14.15 ENSV: Tervitusi teisest ilmast, 2*
14.45 Hercule Poirot: Mõrv Idaekspressis*
16.15 India tohter: Imede aeg
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Doktor Martin: Õnnelikult pääsenud*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.55 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Novaator
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Uhutud mõistus, 1/6
23.30 Minu pere*
23.55 Ringvaade*
01.04 ERR.ee uudised

27. aprill

06.55 Terevisioon
08.55 Doktor Martin: Erotomaania

09.50 Terevisioon*
11.50 Pealtnägija*
12.40 Foorum (subtiitritega)*
13.45 Uhutud mõistus, 1/6: Masside lumm*
14.10 Kirjandusministeerium*
14.40 Ajavaod: Ohvrid ja provokaatorid*
15.15 3 hitti: Hipster-pop
15.25 Durrellid*
16.15 India tohter: Karantiin
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Doktor Martin: Erotomaania*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.55 Ringvaade
20.00 Eesti lipp ümber Kuuba, 8/10
20.30 ENSV: Viru veri
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Ajujaht 2017, 4/8
22.10 Muusikadokk: Ella hääl
23.00 Tuleb tuttav ette: Jazz 67
23.45 Üks koorilaul: Eesti maitse*
23.50 Ringvaade*
00.59 ERR.ee uudised

28. aprill

06.55 Terevisioon
08.55 Doktor Martin: Tikk-takk
09.50 Terevisioon*
11.50 Suud puhtaks*
13.10 Ajujaht 2017, 4/8*
13.40 Muusikadokk: Ella hääl*
14.35 Tuleb tuttav ette: Jazz 67*
15.20 Üks koorilaul: Eesti maitse*
15.25 Leivakivi
15.45 Eesti lipp ümber Kuuba, 8/10*
16.15 India tohter: Allikas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Doktor Martin: Tikk-

takk*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.55 Ringvaade
19.30 Minu pere
20.00 Estraadisangarid, 8/8
20.30 Rakett 69
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Õine administraator
22.25 Kuningas Kristiina. Draama
00.15 Pealtnägija*
01.00 Ringvaade*
01.35 ERR.ee uudised

29. aprill

07.30 Džungliässad
07.40 Saara ja part
07.50 Väike prints*
08.15 Mukk ja Tšavapa*
08.25 Klumpsud*
08.30 Maša muinasjutud*
08.35 Lola Pikk-kõrv*
08.40 Piip ja Tuut
08.45 Must ja valge koer
08.55 Põrsas Peppa*
09.00 Üks koorilaul: Üles, üles, hellad vennad
09.05 Meie inimesed: Kaie*
09.30 Oma kodu, 3/6
10.00 Maahommik
10.45 Õne 13 (subtiitritega)*
11.15 Pealtnägija (subtiitritega)*
12.00 LIVEstonia, 7/24*
12.30 Estraadisangarid, 8/8*
12.55 Dallas: Käbi ei kuku kannust kaugele
13.40 Armastus Berliinis: Tagasitulek
14.30 Inspektor Morse: Kõigi kirikuliste surm
16.10 Osoon*
16.40 Suud puhtaks*
18.00 ENSV: Viru veri*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Loodusdokk: Patagoonia – loodus ja inimesed, 1/3
19.35 Islandi taluköök
20.05 Euroopa laulud 2017, 5/6
20.30 Õne 13 (subtiitritega)

21.00 Aktuaalne kaamera
21.20 Sport. Sport
21.35 Poldark
22.35 Inspektor Banks 4: Mis jääb meist maha? 00.35 Miranda: Koer
01.09 ERR.ee uudised

30. aprill

07.30 Väike kummitus Laban*
07.35 Väike prints
08.00 Peeter Pikk-kõrv
08.10 Priit ja Prääks*
08.25 Saara ja part*
08.30 Piip ja Tuut
08.35 Nõialuud ja kõik muud
09.00 Tähendamisi: Reformatsioon 500
09.05 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Islandi taluköök*
11.50 Loodusdokk: Patagoonia – loodus ja inimesed, 1/3*
12.45 Kuningas Kristiina*. Draama
14.35 Inspektor Banks 4: Mis jääb meist maha? 16.05 Poldark*
17.05 Estraadisangarid, 8/8*
17.35 Euroopa laulud 2017, 5/6*
18.00 Rakett 69*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod: Reality show – Tallinn 80
19.15 Uue aja asjad: Rahvas ja üritused
19.30 Hercule Poirot: Elvandid mäletavad
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm: Nädal
21.40 Sport. Sport
22.00 Hetk ajaloos: Bolševikud ja menševikud
22.05 Dicte: Kui vaim on haige 1
22.45 Armastus Berliinis: Tagasitulek*
23.40 Dallas: Käbi ei kuku kannust kaugele*
00.21 ERR.ee uudised

Mälumäng

Kevadmnemo 2017

5. mäng

1. Eelmisel kuul Helsingis peetud iluuisutamise MMil võitis küsitav naine hõbeda. See oli talle 21 (!) täiskasvanute tiitlivõistluste medal. On viiekordne maailmameister ja neljakordne Euroopa meister. Puudub olümpiakuld, on saanud vaid kaks pronksi. Kes?

2. Koos Maarjamäe Orlovi lossi uuenduskuuriga restaureeritakse ka hoone suures saalis asuv nn rahvaste sõpruse seinamaal-pannood. Punasevõitu teos valmis aastal 1987, sest lossi pidi sisustatama ENSV revolutsioonimuuseum. Kes on pannoo autor?

3. Praegune linnaosa ühendati emalinnaga aastal 1960, et hallata seal töötavat põlevkivikaevandust. 1970ndatel elas asulas umbes 2000 inimest, 2006 aga vaid 312. Täna naseks on alles vaid sadakond elanikku. Tõenäoliselt liidetakse küsitav naaberomavalitsusega. Milline asula?

4. Mullu novembris registreeriti noorim EELK kogudus, mis oli asutatud sama aasta 2. septembril. Kogudust hooldab EELK Käsmu koguduse õpetaja Urmas Karileet. Nimekage kogudus.

5. Vikerraadio alustas 3. aprillil 1967 ning esialgu kestsid saated kella 21ni. Keskööni pikenesid need 1969. Mis aastast on aga Vikerraadio eetris 24 tundi?

6. Aastast 2011 tegutseb Nõmmel Pärnu maantee 326 nn Kahro pilvelõhkuja esimesel korrusel Von Glehni Pubi. Aastani 1940 töötas samades ruumides tantsulokaal “Maxim”. Mis söögikoht tegutses esimesel korrusel ENSV aegadel?

7. Värske juubilari, teleajakirjanik Mati Talviku esimene saade ETVs oli koos Enn Eesmaaga juhitud “Kanal13”. Milline oli aga Talviku juhitud esimene Eesti ajaloo teemaline sari, eetris aastatel 1979–1980?

Eelmise voo ru vastused: 1. Keila, Jüri ja Jõelähtme, 2. Zimbabwe, 3. tuhastamine ja urnimatus, 4. Kihnu saar, 5. värav- ehk käsipall, 6. Põltsamaa, 7. Tasuja. Eelmise voo ru punktid: I. Kuusk, A. Matvei, R. Kooli, A. Laine, T. Kuuskme, G. Vihman, A. Espenberg 14, P. Böckler 12. G. Vihman Talvemnemost 38 punkti. Küsimused koostas Allar Viivik. Vastused saata allar@harjuelu.ee.

Viatern OÜ teostab kiirelt ja kvaliteetselt iga liiki mullatöid

- ▶ krundi ja liiva-kruusa aluspadja ettevalmistamine
- ▶ vundamendialuste süvendite ettevalmistamine
- ▶ teealuste ettevalmistamine
- ▶ aluspinna töötlemine
- ▶ krundi ümberpaigutamine
- ▶ krundi paigutamine ja tihendamine
- ▶ haljastustööd
- ▶ ehitusmasinate rent

Omalt poolt kindlustame kvaliteetse ja tehniliselt pädeva lähenemise meie poolt pakutavatele teenustele. Kõigile teostatud töödele tagame garantii.

Tel +372 5627 0191
info@viatern.eu

www.viatern.eu

KESKKONNAAMET

AS KROODI TERMINAL ÕHUSAASTELOA MENETLUSE ALGATAMISE TEADE

Keskonnaamet avaldab teadaande keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 47 lõike 2 alusel.

Keskonnaamet teatab, et on võtnud menetluse AS Kroodi Terminal (registrikood 10743363, aadress Üleoru 1, Maardu, 74114 Harju maakond) 04.04.2017 esitatud õhusaasteloa muutmise taotluse ja selle lisaks oleva lubatud heitkoguste projekti (registreeritud Keskonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.04.2017 kirja nr 15-2/17/4473). AS Kroodi Terminal omab tähtajatu kehtivusajaga õhusaasteluba nr L.ÖV/318227, mis on väljastatud Maardu linnas Üleoru 1 (katastritunnus 44603:002:0050) asuvale terminalile. Saasteloa muutmist taotletakse, sest ettevõtte plaanib suurendada terminalis käideldavate produktide koguseid ning juurde on ehitatud kümme uut mahutit.

Taotleja põhitegevusalaks on muu vedel- ja gaaskütuse hulgituuk. AS Kroodi Terminal territooriumil toimub heledate naftaproduktide ümberlaadimine ja ladustamine. Bensiini laadimiskäive aastas on 273 816 m³ ja diisli- või reaktiivkütuse või kerge kütteõli laadimiskäive aastas on 1 058 824 m³.

Loa muutmise taotluse ja muude asjassepuutuvate dokumentidega saab tutvuda Keskonnaameti Põhja regiooni Jõhvi kontoris (Pargi 15, 41537 Jõhvi, tel 332 4401, e-post pohja@keskkonnaamet.ee) ja Keskonnaameti avalikus dokumendiregistris <http://dhs-adr-kea.envir.ee/>.

Kuni õhusaasteloa muutmise või muutmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igalühel õigus esitada Keskonnaametile taotluse kohta oma põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid. Ettepanekuid ja vastuväiteid saab esitada suuliselt või kirjalikult e-posti aadressil pohja@keskkonnaamet.ee või postiaadressil Pargi 15, 41537 Jõhvi.

Õhusaasteloa muutmise otsuse ja loa eelnõude avalik väljapanek toimub 05. – 19.06.2017 Keskonnaameti Põhja regiooni Jõhvi kontoris (Pargi 15, 41537 Jõhvi).

Keskonnaamet teeb ettepaneku asja arutamiseks ilma avalikku arutelu läbi viimata.

Bronislav istub Afganistanis Kabulis nn TV mäe otsas ja taamal on Kabuli linna lõunapoolne külg.

PÜHAPÄEVAL ON VETERANIPÄEV

“Ütlesin, et ma pole USA sõdur, aga ikka tänati”

KAITSEVÄGI

Marko Tooming
marko@harju.ee

□ Nissi vallast päris Bronislav Škaperin (37) on üks neist Eesti sõduritest, kes on käinud rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel. Neljal missioonil käinud mees kannab seetõttu tiitlit veteran, nagu 2800 Eesti naist ja meest. Täna töötab Bronislav Eesti õhuväes Ämari lennubaasis.

Bronislav tunnistab ausalt, et see veterani tiitliga harjumine võttis oma aja. Veel mitte väga kaua aega tagasi nimetati veterani-deks Teise maailmasõjas osale-nuid, kes nõukogude aja riigipühadel käisid ringi, tohtu orde-nite ja medalite kollektsioon rin-nus. Nüüd tähendab veteran mi-dagi muud. Ka need, kes on käi-nud ainsamal missioonil mõnes sõjakolde, kannavad veterani nimetust. Nemad kaitsevad meie vabadust tuhandete kilomeetrite kaugusel, täites Eesti riigi võe-tud kohustusi oma liitlaste ees. Selline on tänase maailma reaalsus.

Eesti suhtutakse veteranidesse ja kaitsevälklastesse tänasel päeval igati aupakklikult. Aga Bronislav, kes on käinud õppus-tel USAs, ütleb, et sealse suhtu-miseni on meil veel tükk maad minna. Ta nimetab seda “müstiliseks” – inimeste austus sõjaväe-laste vastu on tema jaoks enne-nägematu. “USAs tuldi hommi-kusöögilaua juurde tänama, et ma sõdur olen. Ütlesin, et ma pole USA sõdur, olen eestlane, aga ikka tänati,” meenutab Bro-

nislav. “Kui pidasin ühes pitsa-baaris sünnipäeva koos sõprade-ga, siis tuli välja, et kõrvallauas istuv härrasmees oli meie arve ära maksnud.”

Jaanipäevast põrgukuum

Bronislav unistas kaitseväes töötamisest juba poisikesena. Kui ta aga 1999. aastal vahipa-taljoni aega teenima läks, siis oli esimene mulje hoopis ehmatav. Nii ehmatav, et Bronislav pani asjad kokku ja otsustas, et tema läheb koju tagasi. “Tuttav naa-berkülast, kes minuga koos aega teenis, tuli ja ütles, et Bronislav, ära koju mine, tekitad muidu paksu pahandust,” muigab ta nüüd.

Ja ei läinudki ta kuhugi. Tee-nis aja lõpuni ning kui koju pää-ses, läks ühel päeval Paldiskisse, kus toona asus rahuoperatsioo-nide keskus. Seal otsiti sõdureid teenistusse. Bronislav andis pa-berid sisse, tegi ära füüsilised katsed ning oligi taas kaitseväes. Tänaasel päeval tunneme rahu-operatsioonide keskust Scouts-pataljoni nime all. Seal oli Bro-nislav kolm aastat, kuni tuli min-na esimesele missioonile. Algul öeldi, et Kõrgõzstani tõlgiks, kuid paar nädalat enne ärasõitu teatati, et hoopis Iraaki, ja mitte tõlgiks.

“Noorele poisile oli see olu-kord okei – et kui peab, ju siis peab,” meenutab Bronislav. “Iraaki jõudes saime aru, et va-rustus on vale – meil olid seljas rohelised vormid, aga oleks pi-danud olema kõrbevarustus.”

Bronislavi grupp oli üks esi-mesi, kes Eestis Iraaki läks. Ko-hapeal ei oodanud neid midagi ees – baas tuli nullist ise ehitada. Kliima oli kohutav – varjus näi-tas kraadiklaas 50 kraadi. Jaani-päeva aegu, kui Eestist lahkuti, oli siin viisteist kraadi.

Kojulennul. Seljataha on jäänud Afganistan, ees ootab Usbekis-tan ja Termiz. 2x erakogu

“Palja käega metalli katsuda ei saanud, relvade jaoks olid kin-dad käes,” räägib Bronislav. “Toidupakke soojendasime nii, et panime need autokapoti-le. Kui saime kätte kõrbevarustuse, siis läks kergemaks.”

Telk, kus asusid pesemisvõi-malused ja WC, oli õhukindel. Kui väljas oli +50, siis seal veel rohkem. Hädal käidi tõesti vaid häda pärast. “Tagumikku ei pü-hitud, vaid kuivatati,” muigab Bronislav.

Kõrbest argipäeva

Iraagis oli ta pool aastat. Sel-lele järgnes veel kolm missiooni – 2005, 2006 ja 2007 käis Bro-nislav Afganistanis.

Kui Iraagis oli mees maavä-gedes, ehitas laagrit ja tegi kon-voisid, siis Afganistanis pandi ta Kabuli rahvusvahelisele lennu-

väljale. Õhuväkke oli Bronislav astunud juba varem, ettepanek tehti talle Iraagis.

Ükskõik kui kuum ja ebamu-gav kaugel kõrbes oli, inimene harjub kõigega, ütleb ta. Palju keerulisem kui kõrbega oli har-juda eluga Eestis. “Aklimatee-rumine Eesti eluga oli raskem kui sinna minek. Eks see oligi üks põhjuseid, miks ma peale esimest missiooni läksin kolm korda veel,” räägib Bronislav. “Seal oli elu lihtsam, ei pidanud mõtlema – sinu eest oli kõik ju-ba ära tehtud. Süüa said kindla-tel kellaegadel; tegid tööd, mi-da oskasid; oli kindel graafik ja rutiin. Kui tulid Eestisse tagasi, pidid autosse kütust ostma, poest süüa tooma ja tegema, siis sõbrad, kes tahtsid välja minna.”

Neljas missioon jäi Bronisla-vile siiski viimaseks. Peale seda läks ta Meegomäe lahingkooli, et õppida vanemallohvitseriks. Nüüdseks on mees maandunud Ämaris, kus ta on õhuväe välja-õppekeskuses veebel. Üheks ülesandeks on õpetada välja tu-levasi allohvitseri. Ja õpetamine Bronislavile meeldib, lausa nii palju, et mõttes on kunagi ise õpetajana töötada. Kunagi on ta keskkoolis riigikaitse tundi and-nud, kuid tsiviilamet tõmbab. Kaitseväes on ta nüüdseks olnud juba 18 aastat, ja see elu “pole niisama istumine”, nagu Bronis-lav ise ütleb. Lapsepõlveunistus – teenistus kaitseväes – on nüüd teoks tehtud.

Aga kes soovib Bronislaviga ise juttu ajada või tänada teda teenistuse eest, seadku pühapäe-val, 23. aprillil ehk veteranipäe-val sammud Viimsisse sõjamuu-seumisse, kus ta tutvustab kell 14–15 muuseumi rasketehnika angaaris ühe oma missiooni-kaaslasega sauna, mida kasutati Afganistanis. ■